

1906. Augusztus

6. füzet

Első év

IGEHIRDETŐ

EGYHÁZI BESZÉDEK GYŪJTEMÉNYE

Kiadják

Révész János

ev. lelkész

Soltész Elemér

ref. lelkész

szerkesztők

Megjelenik havonként

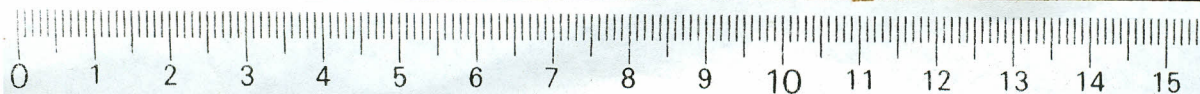
Tartalom

Kassay Béla tenkei ref. lelkész: A jó sáfár. (folytatás.) I. II. —
Paulik János nyiregyházi ev. lelkész: Vigyázatok, hogy meg ne
csalattassatok. — *Könyves Tóth Kálmán* debreczeni ref. lelkész:
El ne hagyjuk gyülekezetünket! — *Beyer Fülöp* marosvásárhelyi
ev. lelkész: A munka áldása. — *Harsányi Pál* olcsvaapáti ref.
lelkész: Kelj fel! — *Hajdu Lajos* báti ev. lelkész: Az élet igazi
megszentelése. III.

Kiadóhivatal
Nagybánya
Hid-utca 8. sz.

Nánásy István
nyomása
Nagybánya

Egész évre 12 K
Félévre . . 6 K
Negyedévre 3 K



Előfizetőinkhez. Jelen füzetben a *Vigyázzatok, hogy meg ne csalattassatok* című beszéd textusa Szentháromság után VIII. vasárnapra rendelt ige; *A munka áldása* című beszéd textusát pedig Szentháromság után X. vasárnapra rendelt igének jelzi írója.

A szeptemberi füzetben 6–7 beszédet hozunk; ezek között — amennyiben t. munkatársaink lehetővé teszik — egy aratási urvacsorakor, egy iskolai év elején s egy ősz kezdetén mondhatót.

K. Gy. *Püspökladány.* Folyékony irályu, hangulatos beszéd; bárminő közönség előtt elmondható. Ez a *közölhetőség szempontjából* érdeme; egyuttal az *íróra nézve* hátránya is. Az t. i. hogy általánosságokban mozog s hijjával van annak a *valaminek*, ami megragadja s leköti a figyelmet. Sokszor egyetlen igazi jó gondolatért megbocsát az ember a tökéletlen stílusnak; de a gondolathiányt nem pótolja a legkifogástalanabb előterjesztés sem. Persze, ez is általánosságban van mondva. — V. Gy. *Mezőbánd.* Megkaptuk. Minthogy nem szorosán vett alkalmi beszéd, nem késhetett le. Várjuk a másolás alatt levőket is. Halotti beszéd nem akadna több? Üdv! — K. F. *Holtmaros.* Mind a három megérkezett s általánosságban kimondtuk rájuk az ítéletet: közölhetők. Nagyon részletes bírálatot nem írhatunk róluk, pedig megérdemelnék. Legsikerültebbnek tartjuk a *másodikat*, bár a dagályos stílusnak nem vagyunk barátai. Az *elsőben* kár, hogy a téma nincs kellően kiaknázva; a hálálatlanság e textusban legalább is akkora — ha nem nagyobb — jelentőségű, mint a háládatosság. A hála itt természetes következmény; a szörnyű nyavalyánál azonban még szürnyüségesebb az a háládatlanság, amelyről alig esik szó a beszédben. A *harmadik* inkább vitairat. Mert, hogy nem vagyunk eretnekek: igaz; de ezt nem a *mi* népünk előtt ke'l bizonyítani. Ott, ahol más felekezettiek is vannak, szükséges olykor a polemikus hang; de a szintiszta protestáns helyeken nem értik meg, mire való ez a nagy védekezés és támadás. Különben tartalmas beszéd, szíte tulzsufolt. Hogy a hozzánk beküldött beszédeket melyik füzetben közöljük, azt ne méltóztassék meghatározni. Ha alkalmi a beszéd, ugysem közölhetjük máskor, mint a maga idejében. A nem alkalmi beszédekben pedig bizonyos sort kell tartanunk. E nemből — hála t. munkatársainknak — elég bő anyag van a keziünk közt. Méltóztassék elhinni, hogy magunknak is volna egynehány tuczat kiadásra szánt beszédünk; azonban mi még eddig csak olyankor adtuk a magunkét, mikor — kénytelenek voltunk vele. Üdv! — M. K. *Czellődömök.* A czimszalagról mindig leolvasható, ki meddig fizetett elő. Ez a jelzés egyfelől nyugtázása a beérkezett összegnek, másfelől felhívás — ha az előfizetés már lejárt — újabb előfizetésre. A perikopás beszédekre nézve ismétljük, amit már írtunk egyszer: t. munkatársainktól függ, hogy minél több perikopás beszédet adjunk. Ezuttal kettőt hozunk. — L. I. *Szamosdob.* Körülbelül sem tudom előre megmondani, mert nagy számmal vannak korábban beküldött kéziratok. — H. L. *Bát.* Kérjük a továbbiakat. — T. J. *Czepléd.* Az utalványszelvényen azt méltóztatik írni: „A mult alkalommal is 4 koronát küldtem, így most is annyit küldök. Ha lejár, kérem . . .” Eddig tartanak az ígék. Szeretnők tudni, mi az, ami a pennában maradt? — Cs. B. *Furta.* 1. Látod, így vagyunk. Aratási urvacsorai beszédet mindeddig nem kaptunk. Annak az általad beküldött délutáninak nem volna meg véletlenül a délelőttije? Jöhetne a szeptemberi füzetben s hogy még augusztus utolsó vasárnapja előtt kézhez jusson: gondoskodnánk róla. 2. Anonymus beszédei nemcsak neked tetszettek ám! 3. Csakugyan ő volt az egyik, a másik meg én; de nem tudom, lesz-e még valaha. Üdv! — *Többeknek* magánlevélben írjuk meg véleményünket.

Megjelent és Budai János berekböszörményi (Bihar m.) ref. lelkésznel **kapható** a következő című munka: *Hol az igazság?* Magyar Áron és Jámbor Márton beszélgetése a kálomista s pópista vallás felett. 57 lap. Ára?

Egyházak, új templomok emelése, régiek stílszerű átépítése ügyében forduljanak bizalommal Nagy István budapesti műépítészhez. Czim VII., Sajó-utca 5 a.

és szilárdítsa meg lelketekben azt az aranymondást, melyet áldott Idvezítőnk felolvasott példázatából tanulhatunk: *Mindnyájan Isten sáfárai vagyunk!* Ő tőle van mindenünk, amivel birunk; az ő számára kell sáfárkodnunk, míg csak nálunk hagyja azokat; neki kell visszaadnunk, midőn követeli tőlünk; előtte kell számadást tennünk, ha birói széke elé állit minket.

Istennek sáfárai vagyunk! Óh, ha e gondolatot igazán felfognánk, ha e tudat mélyen gyökeret verne mindazok lelkében, kikre fent és alant, magas vagy alacsony állásban, sok vagy kevés van bizva; mindazoknak, kiket Isten lelki kincseivel vagy világi javaival megáldott: óh akkor másként folya az emberiség sorsa, másként, szében nézne ki ez a föld!

Istennek sáfárai vagyunk! Hiszed te ezt, K. T? Óh gondolj hát a szózatra, mely mai alapigénkből oly komolyan cseng fülünkbe, ama szózatra, mely egykor, talán nem sokára még sokkal komolyabban fog hangzani feléd: *Adj számot a te sáfárságodról!*

Óh jertek K. T! halljuk meg e szózatot ma mindnyájan, s vizsgáljuk meg magunkat, vajjon okos sáfárai vagyunk-e saját javainknak?

*

Adj számot a te sáfárságodról! Ez a komoly szózat fog egykor hangzani mindnyájunkhoz K. T! Képzeljük, hogy már most hangzik az, hogy így figyelmeztessen bennünket az igaz sáfár kötelességeire, elsöben is arra, hogy okos sáfárai vagyunk-e saját javainknak? okos, mint ama hamis sáfár, kit kárhoztatott az Ur Jézus az ő hamisságáért, de a kit megdicsért okosságáért!?

Ama példázatot K. T! melyet előttetek elmélkedésem alapjául fölolvastam, észszerüen kell vizsgálni, a lelkiekre vonatkoztatva érteni. Mint az arany nem mindig saját alakjában található, hanem a legtöbbször értéktelen kövek közé növe, melyeket előbb össze kell zuzni s közülök az aranyat nagy gonddal s fáradsággal kiolvasztani; vagy miként gyakran, ha egy szép virágot leszakítunk, alant a szárán apró kövek és férgek vannak, melyeket előbb le

kell ráznunk, hogy a virágnak örülhessünk: úgy nyujt az Idvezítő nekünk e példázatban egy virágot, melyet előbb meg kell mosnunk a sártól; egy darab aranyat, melyet meg kell tisztitanunk a salaktól. Más szóval: a hamis sáfárban nem olyan példányképet ad nekünk, a kit *mindenben* kövessünk, hanem a sok rossz és kevés jó olyan vegyülékét, kinél követnünk kell amaz intést: *Mindeneket megvizsgáljatok és a mi jó, azt megtartsátok!*

A jó pedig, amit a hamis sáfártól megtartani, a sáfári erény, amit tőle tanulni kell: mindenekelőtt az okosság. Eme hamis sáfár — mint okos ember — gondolt a jövőre s fölhasználta a jelent.

Mindenesetre legokosabban tette volna, ha elejétől fogva gondol vala a jövőre s hű lett volna hivatásában. Akkor nem kellett volna megijednie Urának eme szavaira: *Adj számot a te sáfárságodról;* akkor nem hangzott volna felé az ítélet: *Nem lehetsz ezután sáfár.* De ha már így volt, ha elhangzott felette ez ítélet, legalább összeszedi magát s jövőjéről igyekszik gondoskodni, midőn így szól magában: *Mit miveljek, mivelhogy az én Uram elveszi tőlem a sáfárságot?*

K. T! Vajha elsajátítanánk mi is ez okosságból valamit a lelki dolgokban s gondolnánk idején a jövőre és kérdeznénk: Mit miveljek, hogy egykor meg ne fogyatkozzam? Vajha mint világosság fiai, tanulnánk okosságot a világnak fiaitól! Mily gyakran készít az ember e földiekre nézve messze kiható terveket, mily gyakran gondoskodunk, hogy az anyagi veszteséget elkerüljük, hogy földi kincset szerezzünk, hogy nyugodt öregséget biztosítsunk magunknak és még egy pár évig élvezzük verejtékes munkánk gyümölcsét! Ez a világi okosság, mely a jövőre gondol. Vajjon, keresztyén lélek, gondolsz-e ily okosan, ilyen jó előre azokra, melyek mennyei javaidra és örök jövődre vonatkoznak? A ki csak a mának él és nem gondoskodik arról, miből él meg másnap, esztelennek nevezitek. Hát a ki napról-napra, évről-évre úgy él, hogy soha nem gondol arra, mi lesz a siron túl: nem hétszer esztelen-é? A ki egész éven át költekezik minden számítás nélkül, ugy-e rossz sáfára önmagának? Hát az, ki egész életén át költ,

felhasználja óráit, napjait, éveit; elpazarolja idejét, javait anélkül, hogy gondolna reá, képes leend-é egykor számot adni: nem tiszter esztelen-é? Óh keresztyén lélek, légy okos, és gondolj a jövőre, gondolj a végre! Ha ma számadásra kerülne a dolog közted és a te Istened között, hogyan állanál meg?

Hivá azért és monda néki: Mit hallok felőled? Lássátok, K. T! így szólhatna az Ur talán ma is ehhez vagy amához közülünk: mit hallok felőled? A lelket, melyet adtam neked, hogy használd azt az én dicsőségemre s a világ javára, rosszul használod, másoknak kárára, nevemnek és ígémnek megcsufolására!? Mit hallok felőled? A világi javakat, melyeket én azért adtam kölcsön néked, hogy jót tégy azokkal: csak alávaló önzésre pazarlod!? Mit hallok felőled? Gyermekeidet, kiket reád bízam, hogy neveld őket az én tiszteletemben, felnőni engeded az Ur ismerete és félelme nélkül?! Mit hallod felőled? A kegyelem idejét, melyet adtam neked, a te 50, 60 vagy 70 esztendődet botorul elvesztegetted!? És a kinél ez így leend: mi lesz annak ítélete? *Nem lehetsz ezután sáfár!* Sulyos szó, mely mint villámcsapás találja a hamis sáfárt, ki halványan, megsemmisülve áll Ura előtt. És mégis K. T! eljő a nap, korán vagy későn, várva vagy váratlanul, a midőn mindnyájunkhoz hangzani fog: *Nem lehetsz ezután sáfár!* Mikor hivatásunk eszközei kihullanak meghidegült kezeinkből s a léleknek számot kell adnia. Óh, gondoljunk, mig időnk van, a jövőre, az örökkévalóságra! Uram, taníts minket megismerni a mi napjainknak számát, halandó voltunkat, hogy okosak lehessünk!

S akkor K. T! ha okosan gondolunk a jövőre, okosan fogjuk fölhasználni a jelent is. Amaz okos sáfár, bár sulyosan találja őt az ítélet: *nem lehetsz ezután sáfár!* — még sem veszi el fejét; hamar összeszedi magát s egyetlen gondja most ez: *Mit miveljek?* Hogyan segítek magamon a szükségben; miként használjam ki a kevés időt, hivatalom, sáfárságom néhány napját saját javamra? S miután a különböző utakat, melyek előtte nyitva állanak, mérlegeli és összehasonlítja, hamar megtalálja azt, amelyen haladnia kell: *Tudom, mit kell ten-*

nem. S ime K. T! ez volt az ő okossága; ezt teszi: a jelent, a pillanatot okosan kihasználni.

Az én Uram elveszi én tőlem a sáfárságot előbb vagy utóbb! Mit miveljek? Lásd K. T! ennek kell lenni a te kérdésednek is! Talán sokat mulasztottál, de még nincs minden elveszve. A múlt oda, a jövő bizonytalan; a pillanat, a jelen még a tied. Óh, használd ki azt! Van még eszköz és út, hogy lelkedet megmentsd. Élted sok napja lefolyt már, de van még egy kevés idő; talán egy pár év, talán csak egy év adatott még a terméketlen fának, mielőtt kivágnák: óh használd föl azt és pótolod ki, a mi még pótolható! Lelkednek sok nemes ereje elveszett a bűn szolgálatában, de lelked még elég éber és élénk gondolkozni, tanulni, imádkozni és megtérni. Óh emelkedjél föl lelked utolsó szárnycsapásával a föld bűnporából, míg késő nem lesz, mielőtt ott feküdnél a halálos ágyon, bágyadtan, erőtlenül, eszméletlenül s vigaszt semmiben nem találva. Rosszul használtad talán eddig a kegyelmi eszközöket, melyeket Isten lelki üdvödre készített: templomot és iskolát, istentiszteletet és sakramentumokat, szent Írást és imádságot; de előtted vannak még most s általuk nyitva előtted a menny. Óh használd mától fogva szorgalmasan azokat! A szükség tette okossá, találékonyyá a bibliai sáfárt. Hát mi nem tanulnánk-e semmit a szükség, az inség amaz éveiből, melyek eddig elviharzottak felettünk; az elszenvedett csapások, fájdalmak nem tennének okosabb, kegyesebb, alázatosabb, takarékosabb és szorgalmasabb emberekké minket? Mi lehetett volna belőlünk, ha életünkben mindig fölhasználtuk volna a pillanatnyi jelent, mint az okos sáfár; ha időnkkel, adományainkkal jobban sáfárkodtunk volna; ha Isten áldásainak és látogatásainak jobban hasznát vettük volna!? Mi lehetne még most is mindnyájunkból, ha mától fogva okos sáfárok lennénk s időnket kihasználnók!?

Nos, tehát: mit miveljek? Ez a kérdés legyen óh keresztyén, mától fogva a legfontosabb előtted! És én tudok erre feleletet is számodra. Még okosabbat, minőt az okos sáfár talált. Az azt mondta: *Nem kapálhatok, a koldulást szégyenlem.* Én pedig azt mondom: kapálj, áss

szünetlenül, de szived legyen az a szántó föld, melyet kapálsz, mívelsz; ebbe vess jó magot s Isten segítségével talán még aratáshoz jutsz! És ha szégyenled a koldulást, ne szégyeneld a kérést, az imádkozást ahhoz, ki mindkettőt, az akaratot és a véghezvitelt adja. Imádkozzál, hogy adósságaidat engedje el, gyöngeségedet segítse, örök kegyelme nagyobb dicsőségére. Imádkozzál és dolgozzál! Igen, K. T! Ha most valaki közületek így szólana magában: tudom, mit kell tennem, tekintettel az elveszett időre és a közeli számadásra; megbánom bűneimet; sietek, hogy megmentsem lelkemet; fölhasználom a pillanatot, mely még engedtetett nékem; dolgozom fáradhatatlanul s imádkozom lankadás nélkül: — lássátok, az volna az okos sáfár, kit Isten és emberek dicsérenének, ki fölött az angyalok is örülnének a mennyben, ki elhatározásának önmaga is örvendene a jelenben s az örökkévalóságban.

Te ki a szív mozdulását,
Mint a vizeknek folyását,
Szabadon hajtod ide s tova:
Neveld ezt az érzést bennem
És taníts jól könyörögenem;
Majd egyszer pedig óh Jehova,
Vigy bé az egek egébe,
Imádásod szent helyébe.

Amen.

Gerok után

KASSAY BÉLA.

A JÓ SÁFÁR.

— Aratás után. —

II.

Luk. 16, 1—12.

Az Idvezítőnek a hamis sáfárról mondott példabeszéde volt a legközelebbi vasárnapon is elmélkedésünk alapja. Láttuk, hogy e példázat hasonlít az értéktelen kövek közt található aranyhoz; össze kell törni amazokat s tisztító tűzbe tenni, hogy az értékes aranyhoz hozzá jussunk. Megtanultuk, hogy a hamis sáfár nem olyan példánykép, kit minden tekintetben utánoznunk kell, hanem a sok rossz és kevés jó oly vegyülete, melyben a rosszat különválasztva a jótól: amazt teljesen kerülni s emezt magunkévá tennünk kell. Megtanultuk, hogy az első jó a hamis sáfárban az okosság, melylyel jövőjére gondolt s jelenét fölhasználta; megtanultuk, hogy mi is csak úgy lehetünk okos sáfárai tulajdon javainknak, ha szemünk előtt tartva a hamis sáfárról szóló példázatból felénk hangzó tanulságot: *Istennek sáfárai vagyunk* s figyelve szüntelen ama komoly szózatra: *adj számot a te sáfárságodról* — gondolunk a jövőre, melyben nekünk is azt mondja az élet és halál Ura: *nem lehetsz ezután sáfár* s e gondolattól indítva fölhasználjuk okosan a jelent, a testi-lelki adományokat, melyeket nekünk, sáfárainak a mindenség gazdag Ura ajándékozott; ha dolgozunk, vetve szívünk jól megmivelt szántóföldjébe jó magvakat s az abból kikelt nemes növényeket ápoljuk a kegyelmi eszközök: a templom, iskola, sakramentumok, az isteni ige s különösen a megtérő tékozló fiu hő imájának használatával,

Hogy ama nagy aratáskor
 Találtatván tiszta buzának:
 Uram! csűrődbe vitessünk
 S neked, mint mennyei gazdának
 Szent tetszésedre lehessünk.

De jertek K. T! olvasszunk még több aranyat a kő-törmelékből, mely e példázatban előttünk hever; kísérjük tovább is figyelmünkkel a hamis sáfárt, mert nemcsak okos-ságot tanulhatunk tőle, nemcsak azt, mint lehetünk okos sáfárai magunknak, javainknak, idvességünknek, hanem azt is, miként lehetünk jó, szelid sáfárok felebarátainkkal szemben és mint lehetünk hiv sáfárok mennyei Urunk szolgálataiban.

*

A hamis sáfár, midőn elhangzott felette az ítélet: *nem lehetsz ezután sáfár*, mások hasznára fordította sáfári hatalmát, több-kevesebb összeget elengedett Ura adósainak tartozásukból s ezen engedékenységgel zárta be sáfári hivatalát. Természetesen, amennyiben ezt önhatalmulag, Ura háta mögött, annak rovására cselekedte, annyiban eljárása nem volt helyes. Önző módon cselekedett, csakhogy abból magának hasznot szerezzen; hogy amazok, mikor ő a sáfárságtól megfosztatik, befogadják őt házokba s e tekintetben nem lehet előttünk követendő példánykép.

Nem. Az oly szeretet, mely lopott javakkal tesz jót, nem lehet erényök a mindenható mennyei Gazda sáfárainak! És mégis, a hamis sáfár e művészi fogása még ma is talál utánzókra. Ha egy u. n. népbarát azzal akarna népszerűséget szerezni magának, hogy így szólana az emberekhez: „eddig meg kellett fizetni az adót s engedelmesskedni a hatóságnak; de én mondom néktek kedves barátaim, hogy mától fogva másként kell ennek lennie, mától fogva ti parancsoltok, mától fogva csak jogaitok vannak, de kötelességeitek nincsenek“ — nemde az éppen olyan hamis sáfár volna, mint ez itt az evangéliomban?

Vagy ha egy lelkész azzal akarná megnyerni a sziveket, hogy ama szoros kapu és keskeny ut helyett, melyen az Idvezítő szerint haladnunk kell, tágas és kényelmes utat mutatna az idvességre; ha a szent Isten adósaihoz így

szólana: „adósságtok nem olyan nagy, mint eddig predikálták azt nektek; eddig azt mondták: a hitnek olaja nélkül nem lehet az Istennek tetszeni; de ne higgyétek, nem veszi a hitet oly szigoruan az Isten, vonjatok le a száz batus olajból ötvenet; vagy azt mondták: a kegyesség gyümölcse nélkül nem lehet a mennybe jutni; ne gondoljátok, Isten nem követeli oly szigoruan e gyümölcsöket; vonjatok csak le huszat a száz kórus buzából“ — mondjátok K. T! nem hamisítaná-e meg az ilyen lelkész az Isten törvényét s nem volna-e hamis sáfára az Isten evangéliomának?

Vagy ha egy gazdag ember, nem oly nemes emberbarát, minőknek — Istennek hála! — különösen ref. anyaszentegyházunk bővében volt a multban s kik nem haltak ki még ma sem; hanem olyan gazdag, ki a szegények jajja s özvegyek és árvák könnyei árán zsarolta össze vagyonát, azzal akarna könnyíteni lelkiismeretén s azzal akarná kiengesztelni Istenét, hogy itt-ott alamizsnát oszt s talán halála előtt még kegyes alapítványt is tesz: — mondjátok, ugyan mivel jobb az, mint az evangéliomi hamis sáfár?

Nem, K. T! nem szeretet az, mely a mások rovására tesz jót! Az ilyen olcsó, önző nagylelkűség megszegyenyítésére szeretném mindenkor amaz öreg földmivest mutatni föl, kinek ajtaja előtt a háborus világban egy ellenséges lovas csapat állt meg, azt követelvén tőle, hogy mutasson nekik egy szántóföldet, honnan lovaiknak eleséget vihesenek, de — megmondák előre — nem fognak semmit fizetni. „Azonnal“ — mondá az öreg s előrement, hogy mutassa az utat. „Ez lesz jó nekünk“ — mondák a katonák, midőn egy szép zabvetéshez értek. „Még csak egy pillanatig legyetek türelemmel“ — kérte az öreg s tovább vezette őket egy más darab földhöz. S a katonák leszálltak, kaszáltak a vetésből s fölpakolva tovább mentek. Ekkor így szólt a lovasok tisztje az öreghez: „Mondd csak jó öreg, miért vezettél szükség nélkül tovább minket, hiszen az az első vetés jobb volt, mint ez?“ — „Lehet — mondá az öreg — de az nem az enyém!“ — Ime K. T! ezt teszi, adni a magunk s nem a más rovására, mint a hamis sáfár!

De most K. T! ha az aranyat tartalmazó kövekből

az értéktelen darabokat eldobáltuk, visszamarad a tiszta szinarany. Ha nem is akarunk úgy tenni jót, mint a hamis sáfár: tiszta szinarany az Idvezítő amaz intése: *Mondom néktek, szerezzetek magatoknak jóakaró, barátságos embereket a hamis gazdagságból, hogy mikor megfogytok, befogadjanak titeket az örök hajlékokba.* Lássátok ebben, Istennek sáfárai, a szeretet köteleességét, de áldását is.

A köteleesség ez: *Szerezzetek magatoknak jóakaró, barátságos embereket a hamis gazdagságból.* Hamis gazdagságnak nevezi az Ur a földi javakat, mert mily egyenlőtlenül vannak azok szétszétva, mily tisztátalan sokszor eredetük s mily becsstelen számtalanszor felhasználásuk! S valóban, ha nem bűn is többel birni, mint más; ha nincs egyetlen igazságtalanul szerzett fillér is vagyunkban: nagy inség idején nem tetszik-e szinte szégyennek, hogy többel birunk, mint éhező felebarátaink?

Tudjátok, K. T! mit kell tennetek, mint Isten sáfárainak? Használjátok javaitokat felebarátaitok hasznára! Szerezzetek magatoknak jóakaró, barátságos embereket a hamis gazdagságból! Lásd, eddig talán csak ellenséget szereztél azzal: irigyeket, kik mérges pillantásokkal tekintettek a te bőségedre; tolvajokat, kik ólálkodtak, miként lophasanak meg; rágalmazókat, kik gonosz beszédekkel megkeserítették boldogságodat; adósokat, kik átkozták nevedet, midőn a fizetés napja jött . . . Akarsz örülni szerencsédnek, akarod tiszteletben, becsületben élvezni az áldást: óh akkor ne felejts el jót tenni, szerezz magadnak jóakaró, barátságos embereket a hamis gazdagságból! Hiszen csak sáfára vagy Istennek. Ő bizta rád mindazt, a mid van, legyen bár tiz, vagy öt, vagy csak két talentomod; s te keményszívűen megvonnád azt szegényebb testvéredtől? Nem éppen úgy adhatott volna-é az Ur koldusbotot a te kezébe is, mint azéba? Isten elveheti minden pillanatban, a mit kölcsön adott néked s te fősvényen bezárnád kezedet, mig csak a halál csontos ujjával ki nem nyitja azokat? A mennyei Atya azt a szép hivatalt ruházta rád, hogy sáfárainak, kincstárnokainak egyike légy e földön és te e hivatalt az önzés és haszonlesés szellemében akarod viselni?

Tekintsd meg az Ur háztartását: nem csupa szeretetre van-é az építve? Az angyaloktól, kik trónja mellett állanak, le a porban csuszó féregig nem az Isten szeretete-é az a kar, mely mindent hordoz, a láncz, mely mindent össze-fűz? A mező arany kalásztengerétől föl a ragyogó csillagvilágok arany mezejéig nem az Isten szeretete-é az, mely minden parányi helyet bétölt? Keresztyénnek hívnak s részt akarsz venni a Krisztus országának áldásaiban: hát az az új szövetség, mely által sáfárok vagyunk, nem a szent, a segítő, a könyörülő, a megváltó szeretet hazája-é? Azért K. T! szolgáljatok egymásnak az adományokkal, melyeket nyertetek az Urtól úgy, mint Isten különféle kegyelmének jó sáfárai! *Szerezetek magatoknak jóakaró, barátságos embereket a hamis gazdagságból, hogy mikor megfogyatkoztok, befogadjanak titeket az örök hajlékokba!*

És ebben leend a szeretet áldása. Óh már a szerencse közepette is édes a szeretet ezen áldása, édes ez a tudat: itt egy néhány könnyet szárítottam föl, ott sebeket gyógyítottam be; boldogság tudni, hogy a szegények kunyhójában nem átkoznak, hanem imádkoznak értem, s ha ma kopogtatok náluk, örömmel fogadnak be hajlékukba. De igazán csak akkor érzitek e boldogságot, mikor megfogyatkoztok! És kicsoda az K. T! a ki tudná, hogy nem fog-é egykor annak segélyére szorulni, ki most ő nála keres segítséget, vagy vigasztalására annak, ki vigaszt most ő tőle esdekel? Szerezetek jóakaró, barátságos embereket a szerencsében s azok jól tesznek veletek a szükségben. *Mikor megfogyatkoztok!* Mert eljön a nap K. T! mikor mindnyájan megfogyatkozunk. Mikor el kell távoznunk e földről, meztelenül, a mint idejöttünk s lelkünk megfosztva minden javaitól, minden érdemétől, ott áll az örökkévalóság kapujánál: mi lesz akkor a mi gazdagságunk, ha nem azok a cselekedetek, melyekről az mondatik, hogy oda elkísérnek minket; azok, melyek szeretetből, Isten nevében tétettek?! Ki kopogtat akkor érettünk a mennynek kapuján, ha nem azoknak imái és áldáskívánásai, kikkel jót tettünk az Isten nevében?! Mi lesz a mi bebocsátó levelünk amaz örök hajlékokba, ha nem a világ Bírójának ama szózata: *A mit cselekedtetek egygyel az*

én kicsiny atyámfiai közül, énmagammal cselekedtéték! (Máté 25, 40.) Azért K. T! Istennek sáfárai, szerezzetek magatoknak jóakaró, barátságos embereket a hamis gazdagságból, hogy ne kelljen reszketnetek, midőn hangzani fog felétek: *Adj számot a te sáfárságodról!*

*

De jertek K. T! lássuk meg, hiv sáfárok vagyunk-é Urunk szolgálatában?

Ez a sáfár utolsó tiszte, vagy sokkal inkább a legelső! Jó az okosság, jobb a szeretet, legjobb a hűség. Okosság magadnak, szeretet testvéreidnek, hűség az Urnak! Okos volt az evangéliumi sáfár is, gondoskodott magáról. Még felebarátainak is használt, habár csupán önzésből és igazságtalanul. De Urának álnok, gonosz szolgálója volt; hűség nem volt benne egy szemernyi sem s ezért volt ő hamis sáfár, elrettentő példa minden becsületes emberre nézve, daczára okosságának, engedékenységének. Mert *a sáfárokbán ez kívántatik meg, hogy minden hívnek találtsassék*, mondja Pál apostol (1 Kor. 4, 2.). És az Ur alapigénkben ezt mondja: *A ki hív a kevesen, a sokon is hív az és a ki a kevesen hamis, a sokon is hamis az. Ha azért a hamis gazdságon hívek nem voltatok, kicsoda bizna reátok igaz gazdagságot? És ha a másén hívek nem voltatok, a mi tiétek, kicsoda bizná azt reátok?*

A ki hív a kevesen, a sokon is hív az. Ez a nemes hűség! Kevesen, úgy mint a sokon az Urra tekinteni, kinek szolgálatában állunk s kinek kell egykor számot adnunk sáfárságunkról; minden cselekedetünknel nem azt kérdeni: használ-é nekem, megnyeri-é mások kegyét számomra; hanem ezt: mi a te akaratod és parancsod Ur Isten? szolgál-é az én cselekedetem a Te neved és országod dicsőségre? és ezen szolgálatban Idvezítőnket követve minden kísértésnek ellenállani és a legkisebb jogtalanságot is szégyenlenni: — lássátok K. T! ez ama hűség, melylyel ékeskednünk kell, ez az Isten hű sáfárainak példányképe! Oh ha ily sáfárok volnánk mindnyájan városokban és falvakban, fent és alant, trónon és kunyhóban, oh akkor

nyugodtan várhatnánk mindnyájan ama rendeletre: *Adj számot a te sáfárságodról!*

Az ilyen hűségnek szép jutalmat ígér az Ur. A ki hív a kevesen, arra sokat is lehet bizni; a ki a hamis gazdagsággal, e földi javakkal hiven sáfárkodott, arra rá lehet bizni az igazi gazdagságot, az örökkévaló mennyei javakat. Az Ur ismeri az övéit! A ki hamis sáfár volt itt alant s hűtlenül sáfárkodott azzal, amit reá bizott itt az Ur: megrettenti azt egykor e kérdés: *mit hallok felőled; megrémiti a rendelet: adj számot a te sáfárságodról s megsemmisíti az ítélet: nem lehetsz ezután sáfár!* De a ki itt alant a kevesen hű volt, a ki az Urra tekintve hiven végezte szolgálatát, — ha nem volt is az több, mint egy napszamos vagy szolgáló munkája — az eme jutalmazó ítéletet fogja hallani: *Jámbor és hív szolgám, kevesen voltál hív, sokra bizlak ezután: menj bé a te Uradnak örömébe!*

Erre segíts minket, szerető mennyei Atyánk! Erre segíts engem, szegény szolgádat, kit a Te szent szolgálata, örök titkaid sáfárságára méltóztattál. És ha gyöngé vagyok, ha szolgálatom csekély, időm rövid, midőn innen előbb vagy utóbb távoznom kell: csak az egyet add nekem, hogy hűnek találtassam Előtted! Erre segíts mindnyájunkat, áldott Idvezitőnk! hogy a te igaz életedből merítsünk erőt új hűségre, örömben, fájdalomban, életben és halálban; engedd, hogy mindnyájan hű sáfáraid legyünk és maradjunk mostantól fogva mindörökké.

Amen.

Gerok után

KASSAY BÉLA.

VIGYÁZZATOK, HOGY MEG NE CSALATTASSATOK.

— Vasárnapi. —

Máté 7, 15—23.

A magasabb öntudatra jutott embernek nincsen annál nagyobb gyönyörűsége, mintha önmagának s a körülötte lévő világnak ismeretében előhalad, nézetei tisztulnak s mind közelebb jut az igazság szemléletéhez. S fontos érdeke is ez a halandónak, mert a helyes ön- és világismeret megóvjá őt egyrészt sok olyan botlástól, amelyek a tudatlansággal karöltve járnak, másrészt pedig arra képesíti, hogy életét helyesen, emberi hivatásához méltó módon rendezze be.

Nagyon természetes azonban, hogy az ilyen magasabb bölcseségre szert tenni nem könnyű dolog. Az emberi szellem korlátolt s az ismeretek mezeje végtelen. Ki tudna itt mindenbe elég mélyen behatolni?! Ki tudná itt, nemhogy ennek a végtelen világnak, hanem csak önszivének s a körülötte hullámzó életnek mélységeit úgy átkutatni, hogy elmondhatná: ime én mindent tudok, mindent értek s birtokában vagyok a teljes igazságnak! . . . Bizony senki sem mondhatja ezt magáról s a legbölcsebb is az emberek között kénytelen elismerni Pál apostollal, hogy *csak rész szerint nagyon bennünk az ismeret* s hogy az ember önerejéből legközelebbi környezetét is alig képes megismerni, nemhogy a teljes igazság ismeretére eljutna.

De az isteni gondviselés az élet bonyodalmas utvesztőjében az embert nem hagyta egészen magára; megközelíthetővé tette neki azokat a főigazságokat, amelyeken földi s mennyei jósorsa megfordul. Az Üdvözítő a maga evangéliomában meggyújtotta az emberiség számára azt a szö-

vétneket, amely a földi élet s az érzék felett való világ titkaiba bevilágít s amelynek fényénél az ember önmagának, az élet feladatainak s céljának ismeretére eljuthat. Az evangéliom bölcsesége a legfőbb bölcsesség, mert megtanít arra, ami a legfőbb: megtanít helyesen élni; élni úgy, hogy a földi lehetőség mértéke szerint boldogok lehessünk s másokat is boldogítsunk és magunknak az örök üdvösséget megszerezzük. Azért, aki az evangéliomot tudja, az birtokában van a legnagyobb bölcseségnek és aki azt hiven követi, megtette a legnagyobbat, amit ember a földön tehet.

De hát, szeretteim, éppen azt az evangéliomot hiven követni nem könnyű dolog. Megnehezítik azt egyrésztől testünk gyarlóságai, amelyek folyton a lélek ellen tusakodnak; megnehezíti másrésztől a világ, amely az evangéliommal sokszor ellenkező nézetei által minket Krisztussal való összhangunkból kizavarni törekszik. Akadtak mindig s akadnak ma is emberek, akik mást hirdetnek, mint amit Krisztus hirdetett s az emberi szemek elé olyan eszményképeket állítanak, a szivekben olyan érzelmeket és törekvéseket ébresztenek, amelyek az embereket a legnagyobb veszedelmekbe sodorják. Már az Üdvözítő korában is bőven akadtak ilyenek, kiket azért az Ur szent leczkénkben *hamis proféták* névvel bélyegez meg s óva inti tőlük hiveit. S miután a világ fejedelmének ezen álnok, rosszindulatu hatalmai ma is folyton itt ólálkodnak körülöttünk, nem mulaszthatom el azt az intelmet intézni tihozzátok:

Vigyázzatok, hogy meg ne csalattassatok!

Meg ne csalattassatok:

1. *az ámitók,*
2. *önmagatok által.*

S hogy miért intézem hozzátok ezt az intést, megértheti mindenki, aki szavaimat kellő figyelemre méltatja; kísérjen azért becses figyelmeitek.

1.

Őrizkedjete a hamis profétáktól — mondja felolvasott szent leczkénkben az Üdvözítő — kik hozzátok jönnek juhoknak ruhájában, de belől ragadozó farkasok.

És vajjon kik azok a hamis proféták, akiktől az Ur annyira félti hiveit?

Azok az ámitók és képmutatók, kik az ő idejében hiveit tőle elidegeníteni s álbölcsességükkel az üdv igaz útjáról letériteni igyekeztek. A farizeusokra és irástudókra céloz itt az Üdvözítő, akik szenteskedő, alázatos arczzal, mézédés szavakkal jártak-keltek az emberek között, magokat az erkölcs tanítóinak, az emberek jó barátjainak adván ki, kiket azonban semmisem tartott vissza attól, hogy titokban a népet lenézzék, zsarolják, az árvát, özvegyet kifosszák. S ártalmára voltak a népnek e ravasz képmutatók a tekintetben is, hogy előtte a vallásosság fogalmát meghamisították, mikor a népet folyton csak holmi külső szertartásra, áldozati formák, böjtök és mosódások megtartására szorították, eltérítvén figyelmét a vallásosság valódi lényegétől, ami — az Üdvözítő tanítása szerint — a büntől megtisztulásban s Istenhez való lelki fölemelkedésben áll. Azért az Ur büngyülölő lelkének egész hevével kelt ki többször ellenük: *Jaj néktek képmutató irástudók és farizeusok, mert a mennyeknek országát bezárjátok az emberek előtt! . . . Jaj néktek képmutató irástudók és farizeusok, mert megtisztítjátok a pohárnak és tálnak külső részét, belől pedig rakvák azok ragadományyal és mértékletlenséggel* (Máté 23, 13. 25.).

S a képmutatók ezen nemzetsége nemcsak Krisztus Urunknak, hanem az ő apostolainak is sok gondot okozott; a mennyiben folyton ott sompolygott a hátuk mögött, hogy tiszta magvetésükbe konkolyt hintsen. Sőt Péter és Pál apostol profétái lelke előre megsejtette s megjövendölte, hogy a sátán ezen toborzó csapata a későbbi századokban sem vész ki s folyton zaklatni fogja Krisztus hiveit; amely jövendölés — fájdalom — be is teljesedett, mert ahova csak betette Krisztus a lábát, nyomában mindjárt ott termettek az ő szent művét felforgatni s meghamisítani igyekvő hamis proféták is.

Jöttek az ámitók, a báránybőrbe bujt farkasok, akik a vallás czégére alatt kinzókamarákat és máglyákat állítottak fel, amelyeken a másként hívőket keresett kinzásokkal pusztították. S tették ezt annak a Jézusnak a nevében, a

ki csak szeretni és áldozatot hozni tudott!... Jöttek a hamis proféták, akik a könnyen hívő népet holmi csodakutakhoz és bucsujáróhelyekre hajszolták, úgy tüntetvén fel előtte ezen hiu eljárást, mint Istennek különösen tetsző szolgálatot. S mindezt annak a Jézusnak a nevében, aki az Istent *lélekben és igazságban* tanította imádni s azt hangoztatta, hogy a titkos kamarájába elvonuló ájtatos léleknek Isten inkább meghallgatja imáját, mint annak, aki kegyességével nyilvánosan tüntet és kérkedik.

Az evangéliomból táplálkozó protestantizmus s az ennek nyomán támadt magasabb felvilágosodás ugyan oduikba üzte lassanként ezen ragadozó farkasokat, de azért — fájdalom — mai napig is fenmaradtak ivadékaik, akik az Ur evangéliomát emberi okoskodásaikkal s találmányaikkal meghamisítják s nyájának békéjét folyton zavarják. Hiszen ki ne tudná, hogy még napjainkban is akadnak emberek, — emberek, akik *Krisztus szolgáinak* mondják magokat, de akik farizeusi dölyfükben azt hiszik és hirdetik, hogy egyedül ők vannak az igazság birtokában, az ő kezükben vannak a menyország kulcsai, miért is másokat lenéznek, a másként hívők elnyomására és kiirtására törekszenek, a keresztyén egyház különféle felekezetei között a visszavonást s gyűlöletet szítják . . . Neked, sokat szenvedett evangélikus nép, sokszor volt alkalmad megérezned e báránybőrbe bujt ragadozó farkasok karmait s az általuk terjesztett szellemnek sokféle átkai eléggé megmutatták, hogy az a szellem nem a Krisztusé, amiért is attól minden evangélikus keresztyén embernek gondosan óvakodnia kell.

Őrizkedjetek, szeretteim, azoktól, akik vallástokat ócsárolva titeket evangélikus egyházatoktól elidegeníteni akarnak! A mi egyházunk azon az alapon áll, amelynél jobbat senki sem vethet, mely a Jézus Krisztus; álljatok meg ez alapon egyházatokhoz való hűségben!

De még más hamis proféták is vannak korunkban, akik nyíltan vagy alattomban a keresztyén hivek biztonságát szintén nem csekély mértékben veszélyeztetik.

Aki a mai kor közszellemébe s mozgalmaiba betekint, szomoruan tapasztalja, hogy azokban bizonyos félszeg, az evangéliommal ellentétes szellemi áramlatok és erők kezde-

nek elhatalmasodni. A sajtónak nagy része pl. tele van szennyvel. Célja többnyire nem az igazság keresése s az erkölcs védelme, hanem a feltűnés, a haszon, amelynek érdekében nem ártall sokszor végiggázolni a legszentebb érdekeken. Irodalmunkba s színházainkba — amelyeknek pedig hivatásuk volna a lelket mulattatva művelni s a szép és nemes iránt lelkesíteni — szintén becsúszott a ledérség kigyója. A becsületes szülő alig mer már gyermeke kezébe újabb keletű könyvet adni, mivel attól fél, hogy lelkét beszározza. S méltán. Egyes alacsonylelkű emberek a felvilágosodás jelszava alatt özönével ontják az olyan műveket, amelyek a lelket nemhogy nemesítenék, hanem bemocskolják s benne az erkölcsi züllés magvait hintik el.

Vigyázzatok, óh vigyázzatok keresztyének, hogy ezekkel a czukorburokba rejtett pilulákkal meg ne mérgezzétek lelkeiteket.

S amit a ledér és hitetlen irodalom a felsőbb körökben tesz: a Krisztustól való eltávolítás munkáját a köznép soraiban folytatják azok az újabb keletű proféták, akik a nép gyöngéinek hizelegve, a nép bűneit kendőzve, a nép durva ösztöneit felkorbácsolva, nagyhangu ígéreteikkel az egyszerű munkás népet izgatják, benne az elégtelenséget s mindennek, amit a századok szentesítettek, gyűlöletét szítják. S fájdalom, még a legszentebb dolog: a vallás s az egyház sem képez e tekintetben kivételt az ő szemökben. Mert hiszen a szociálizmusnak egyes tulzó elemei sokszor olyan tiszteletlenül nyilatkoznak a vallási dolgokról, hogy az emberben önkénytelenül feltámad a kérdés, hogy tulajdonképen mi hát ezek előtt az emberek előtt szent? Nem volt-e ezeknek soha édes anyjok, aki őket imádkozni tanította? Nem érezték-e ezek soha az Istennek közellétét s a vallásnak áldott melegét?

Komoly és mélyebbre tekinteni képes ember nem tagadhatja, hogy vannak e földön bizonyos igazságtalanságok és bajok, amelyeken emberi kéz még sokat segíthet és a melyeknek enyhítésére s emberileg lehető megszüntetésére mindenkinek kötelessége törekedni. Nem tagadhatjuk azt sem, hogy a szociálizmusban sok, a keresztyén egyházzal közös nemes törekvés van. De tagadnunk kell azt, hogy

a társadalmi bajokon a Krisztus megtagadásával, a hitnek gyöngítésével s a gyűlöletnek szításával lehetne segíteni. Sőt az ilyen oktan eljárás mélyíti a bajt. Hiszen korunk számtalan nyomoruságainak, amelyek fent és alant egyaránt sújtják az embereket, éppen abban rejlik a forrása, hogy korunk eltávozott a Krisztustól. Ha tehát segíteni akarunk a boldogtalan emberiségen, ha meg akarjuk szüntetni az önzésből eredő bajokat, ha vissza akarjuk adni az önmagával meghasonlott lélek egyensúlyát: vissza a Krisztushoz! — hogy az ő istenféléme, az ő szeretete, a szenvedőnek segítségére siető áldozatkészsége, Isten akaratán való megnyugvása, türelme és bizodalma, — szóval az ő szelleme és erényei legyenek uralkodókká társadalmunkban s akkor a társadalmi rendnek minden felforgatása nélkül is megszűnnek azok a bajok, amelyek miatt napjainkban annyi zokszó esik.

Keresztyének, soha még a hitetlenség senkit jóra nem vezetett. Nem barátja az, hanem ellensége az embernek, aki őt keresztyén hitéből kiforgatni törekszik, mert ezzel kiszáritja benne azt a forrást, amelyből a léleknek legédesebb örömei s boldogító erényei fakadnak. Őrizkedjétek azért azoktól, akik titeket a hitben megingatni s a Krisztustól elidegeníteni akarnak; mert azok, bármily hangzatos s füleiteknek tetsző ígéretekkel álljanak is elétek, ama báránybőrbe bujt farkasok, amelyektól az Ur mai szent leczkénkben annyira félti s óva inti híveit. *Vigyázzatok, hogy ne legyen senki, aki zsákmányává tegyen titeket a bölcselkedés és hiu csalás által, az emberek hagyománya szerint, a világ elemei szerint, nem a Krisztus szerint!* (Kol. 2, 8.) — intelk titeket Pál apostollal.

2.

Vigyázzatok, hogy meg ne csalattassatok az ámitók által; de vigyázzatok arra is, hogy önmagatok se csaljátok meg magatokat!

Önmagunk? — mondjátok talán csodálkozva. Hogyan? Hát az ember megcsalná önmagát? . . . Igen, szeretteim, az embert innen belülről, ha nem vigyáz, gyakran igen komoly veszedelem fenyegeti.

... Egyszer Franklin Benjámín — az Egyesült Államok hírneves elnöke s a villámhárító tudós feltalálója — valami fontos politikai ügyben Angliában járt. Angliából Amerikába való visszautazása közben a hajó elején üldögélt gondolataiba mélyedve . . . „Szívem el volt bódulva — beszéli ő maga — azoktól a nagy sikerektől s azoktól a hizelgő nyilatkozatoktól, amelyek Európában részemül jutottak s azokra a diadalokra gondoltam, amelyek odahaza várnak reám. Ugy tűntem fel önmagam előtt, mint egy hatalmas közvetítő az ó és új-világ között; azon az uton voltam, hogy a háboru tüzét kioltsam, amint már az ég haragos villámainak tüzét is sikerült kioltanom. A végtelen térben, amely körülöttem elterült, benső elragadtatásomban mindenütt csak a magam képét láttam, amint az folyton nő és nagyobboldik; néhány pillanat múlva nem láttam, nem hallottam, nem imádtam egyebet, csak önmagamat . . . Eközben beborult; sűrű felhők takarták el az eget. Egyszerre csak megrázkódik a lég s egy iszonyu villám leüt közel a hajónkhoz. A padot, amelyen ültem, egy láthatatlan erő felkapja, kirántja alólam és én a fedélzeten terülök el. A légrázkodás separt le. Mikor feltápászkodtam, az első és egyetlen szó, mely ajkaimat elhagyta, ez volt: Köszönöm néked Istenem! — S miért mondtam köszönetet? Talán azért, hogy megmentette életemet? Erre csak később gondoltam. Azért mondtam köszönetet Istennek, hogy arra figyelmeztetett: *ki Ő s ki vagyok én? Ő?* mindig ugyanaz, az Egyedülvaló, a Mindenható. *S én?* semmi más, csak egy féreg! . . .“

Ime, szeretteim, abban a beteges indulatban, mely a különben kegyeslelkű Franklinon is erőt vett egy pillanatra, látom én azt a veszedelmet, mely a halandót saját bensejéből fenyegeti. Óh hányszor homályosítja el a keblünkben rejlő önhietség, tulzott önszeretetet szemeinket annyira, hogy magunkat helyesen megítélni nem tudjuk s magunkat sokkal nagyobbaknak, tökéletesebbeknek tartjuk, mint aminők tényleg vagyunk! Hányszor gondoljuk, hogy már elértük a célt, holott attól még nagyon messze állunk! Hiszen, fájdalom, a keresztyén egyház tele van olyan félig-meddig való keresztyénekkal, akikre nézve még remény

sincs, hogy valaha igaz keresztyénekké váljanak, mivel azt hiszik, hogy már azok. Hányan vannak olyanok az Ur nyájának juhai között, akik büszkén verik a mellüket: Én jó keresztyén, én jó evangélikus vagyok! — s ezen tulzott önérzetük csak azon a sovány erkölcsiségen alapul, hogy évenként egyszer-kétszer a templomba ellátogatnak, évenként talán egy-két imádságot elmondanak, időközönként a szűkölködőnek egy-két fillért odavetnek. De ha az ilyenek komolyan magukba mélyednének s rátennék lelküket, életüket ama csalhatatlan erkölcsi mérlegre, amelynek egyik nehezéke az Isten törvénye, szomoruan látnák magukon beigazolódni a szent Irásnak ezen mélyértelmű mondatát: *Azt mondod: gazdag vagyok, meggazdagodtam és semmi nélkül nem szűkölködöm: és nem tudod, hogy nyomorult, nyavalyás, szegény, vak és mezitelen vagy!* (Jel. 3, 17.)

Isten óvjon meg bennünket az ilyen önhihtségtől, ön-bálványozástól; mert az ember tökéletesedésének s örök üdvének nincsen ezeknél nagyobb akadálya! Ne feledjük el, szeretteim, hogy nemcsak szájjal, hanem tettel is s nemcsak egy-két jócselekedettel, hanem állandó nemes étellel kell magunkat az Ur híveinek igazolnunk, mert különben magunk pecsételjük meg szomoru ítéletünket, melyet a felolvasott szent leczkében az Ur ekként jelez: *Nem mindenki, aki mondja nékem: Uram! Uram! megyen bé a mennyeknek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyámnak akarátját. Sokan mondják nékem ama napon: Uram! Uram! nemde nem a te nevedben tanítottunk-é? . . . Akkor pedig vallást tészek nekik: Sohasem ismertelek titeket; távozzatok el éntőlem álnokságnak cselekedői!*

*

Vigyázzatok azért, hogy meg ne csalattassatok! Az üdvösség utja tele van örvényekkel, álnok, hitegető szellemekkel, amelyek az embert az egyenes iránytól jobbra-balra csalogatják. Korunk közszellemében éppugy ott rejtőznek azok, mint tulajdon szivünk mélységein. Óh vigyázzatok, hogy a különféle ámitók s önszivetek által meg ne

csalattassatok! *Ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, ha Istentől vannak-e?* (1. Ján. 4, 1.) — intelek titeket János apostollal. Vizsgáljátok meg őket az evangéliom világosságánál. Akiknek szellemök az Üdvözítőétől különbözik s akik titeket Őtőle elidegeníteni akarnak: azoktól őrizzetek; mert azok, bármily hangzatos nevekkel hivalkodjanak is előttetek, hamis proféták s utjok a kárhozaté. Egy ut van, mely a boldogsághoz s örök üdvre vezet: az Úr Jézus Krisztus.

Amen.

PAULIK JÁNOS.

EL NE HAGYJUK GYÜLEKEZETÜNKET!

— Munka idején. —

Zsid. 10, 25. *El ne hagyjuk a mi gyülekezetünket, miképen szokásuk néme-lyeknek.*

K. Gy! Hiszem, hogy elöttetek is éppen úgy mint előttem, feltűnhetett ama körülmény, hogy így munka idején gyéren látogatják a hívek Istennek hajlékát. S bizony nem csodálom, ha olykor-olykor búsan sóhajtanak föl a kegyesek, így szólván: *Uram! a te néped elhagyta szövetségedet, lerombolta oltáraidat.* Sajnos lenne azonban, ha e mindenesetre szomorú tapasztalat bennünket is elhidegitene s buzgóságunk tüzét hamvasztaná; sőt inkább arra ösztönözzön, hogy szorosabban együvé tartsunk s *el ne hagyjuk a mi gyülekezetünket, miképen szokásuk némelyeknek.*

Időszerű intés volt ez Pál apostol idejében, de talán sohasem volt korszerűbb, mint napjainkban. Az ígéhirdető szent kötelessége hirdetni az ígét nemcsak alkalmas, de alkalmatlan időben is; reá kell mutatnia a baj gyökerére, hogy gyógyithasson. Ily célból vettem én föl e mai vasárnapra elmélkedés alapjául a felolvasott ígétet, hogy ezeket szívetekbe vésven, hova-tovább erősbödjék amaz elhatározásokat, hogy a legyőzhetetlen akadályokat kivéve, el nem hagyjuk a mi gyülekezetünket, *sőt inkább a hitnek erős bizodalmaival serkentjük egymást az atyafiúi szeretetre és jó cselekedetekre.*

Vasárnapi istentiszteletünk buzgó gyakorlására több fontos ok ösztönözhet minket, de ezek közül jelenleg csak hármat említsünk föl, azt t. i. hogy először is *buzgóságun-*

kat éleszti, továbbá ösmereteinket így gyarapíthatjuk, amiből aztán önkényt következik *embertársaink erkölcsi jogainak tiszteletben tartása*. Mig ezen közérdekű tárgyakról elmélkedem, kísérvetek figyelemmel, hogy ez óra is lelki épüléstek eszközlője legyen.

1.

Jól tudjátok azt, hogy a ker. világ a vasárnapot, Jézus feltámadásának emléknapját választá s rendelte oly nap gyanánt, mikor az apostol szavai szerint tanítsák és intsék egymást Jézus tanítványai zsoltárokkal, dicséretekkel és lelki énekekkel, nagy kedvvel énekelvén az Urnak; a vasárnapot szentelték oly ünneppé, melyen a Krisztus beszéde lakozzék a hivekben nagy bőséggel és minden bölcseséggel.

Utánzásra s követésre méltó rendelete ez az ős ker. anyaszentegyháznak, mely különbség nélkül minden ker. vallásfelekezetet kötelez. Méltó e magasztos rendelet arra, hogy azt a késő nemzedékek is törvényül fogadják el, szent tisztelettel hajoljanak meg az előtt, mint meghódoltak atyáink s ezeknek elődeik, kik az üldözések vészes napjain készebbek voltak földalatti barlangokba rejtőzni, vagy a temetőkertekbe vonulni, semhogy gyülekezetöket elhagyják s az istentiszteletet elhanyagolják.

Koczkára tették életöket, csakhogy Isten s egymás iránt való kötelességeiket teljesithessék s mi, kik őseink vérével pecsételt nemzeti törvény védelme alatt háboríthatatlanul gyülekezhethünk össze templomainkban, elmellőzhetnők-e hanyagul a hetenként való ünnepszentelést? Nem! ugy-e bár, ti nem hagyjátok el a gyülekezetet, mert boldogan érzitek, hogy ez ünneplésben oly fensőbb erő nyilvánul, mely lelkünket magasztos érzelmekkel tölti be s még a portestet is megnemesíti, egyszóval hivatásunkat tisztában állítja élénk, mint bármily világi bölcselkedés.

Ama legbölcsebb tanító, Jézus is ezért ajánlja, hogy az ő emlékezete a gyülekezetekben időről-időre megújítottassék. Ezért gyűjtötték össze az apostolok is a hétnek első napján tanítványaikat, Pál apostol pedig ugyancsak a hétnek első napján gyakran predikált. Midőn azonban példajok nyomán a gyülekezet buzgó látogatását kivált a hétnek első napján

melegen s kötelességszerűleg ajánljuk, ezzel még korántsem állítjuk azt, hogy csakis a vasárnap lehet az istentisztelet ideje, hogy tehát azzal más köznapokon mit se gondoljunk.

Növekednünk kell a hitben naponta s ehez képest az igaz ker. előtt a munkára rendeltetett köznap is bizonyos tekintetben ünnep, mert azt is Isten dicsőítésére szenteli, mert munkálkodása is imádkozássá változik. A vasárnapot csakis üdvünk Fejedelme iránt való hálás emlékezetből s a jó rend kedvéért emelte ki a ker. világ a többi napok közül; azért tette ezt a napok koronájává, hogy ilyenkor egyenlő legyen a szolga az ő urával, hogy a munkálkodónak ne legyen terhére az ünneplő s ezt meg ne botránkoztassa a munka zöreje.

Értelmetlen dolgot állítana az, aki azt vitatná, hogy Istent egyedül csak a közönséges gyülekezetekben lehet imádni. Hiszen a természet pompás templomában az évnek minden szakasza, minden hajnal, minden alkonyat, a ragyogó csillag éppen úgy, mint a parányi porszem a gondviselő Isten nagyságát s bölcseségét predikálja, sőt Idvezítő Urunk is a természet szabad ege alatt tartotta örökemlékezetű hegyi predikációját.

Predikátorra lehetne minden földműves, mihelyt Isten tiszteletével kezdené s kezdetné a napot munkásaival ott kint a mezőn; ha ezt elérhetnék, közöttünk járna áldást osztva szét a csalárdságot nem ösmerő hűség. Menjünk csak tovább. Midőn mi a templomi gyülekezet látogatását szorgalmazzuk, ezzel még nem állítjuk azt, hogy a házi áhítatosság föl nem emelhetné szívünket, lelkünket az élet Urához.

Elégedettséget szül, boldogságot teremt körülünk, ha kicsiny hajlékunkat, mely fájdalunknak s örömünknek tanuja, Isten templomává szentelhetjük. S vajha minden szüle buzgólkodnék a házi istentisztelet gyakorlásában! Boldogítóbb lenne mindjárt a házastársi, gyermeki s testvéri szeretet; megszenteltetnék a családi viszony, tisztább hűség csatolná gazdáikhoz még a cselédek is.

Továbbra is maradjanak fenn közöttünk mindezek s legyen koronájok a vasárnapi istentisztelet, mert ez oly nyereséget biztosít számunkra, melyet máshol föl nem

találhatunk. A nagy közönség buzgósága éleszti buzgóságunkat. Az ezer szívből s ajakról felbuzgó ének zengzete hatályosabban reszketteti meg szívünket amaz egyszerű, de mégis méltóságos épületben, melynek falai közt előttünk elköltözött atyáink foháskodtak s melyben utódaink imádják majd az Urat. Ezen szent s minden földi érdektől megtisztult buzgóságot, ezt a kölcsönös egyetértést, midőn minden szív egy érzéssé olvad át, ily nagy mértékben másutt nem találhatjuk fel.

Sajátságos nappá tette a vasárnapot az ősi kegyelet. Nem úgy étkezünk, nem úgy öltözködünk ekkor, mint a hét köznapjain. Kiemeljük ezt a többi napok közül, maga a házak belsejébe elhangzó harangzugás is előkészíti a lelket az ünneplésre s ösztönzi mintegy az embert, hogy házát bezárva, a templomba jöjjön; mert vajjon hányadik ház az melyből úgy ki lehetne zárni a foglalkozást, hogy áhítatosságunk perceit semmi meg ne szakítsa. A köz-istentisztelet csendes órái pótolják ki, élesztik föl a mindennapi élet gondjai közt olykor-olykor ellankadó hitet.

Istenünk házának megnyílt ajtajait ne zárjuk be hát önmagunk előtt; ne tévelyegjünk azok utain, akik szintén szeretik a vasárnapot, de csak azért, hogy ezalatt testöklelkők egyaránt heverjen; szeretik azért, hogy vidám társaságban időzzenek, de szégyenlik azt, ha az Ur templomában láttatnának. Meglátogatják ilyenkor barátait, ösmérőseiket, pártfogóikat, de a legjobb barátot, a legnagyobb pártfogót, Jézust szándékosan kerülik. Ne, óh ne hagyjátok el a mi gyülekezetünket, miképen szokásuk némelyeknek!

2.

Orczája verejtékével fáradozik az ember, hogy hívása folytatására alkalmas legyen; néha-néha pedig hiábavalóságokért epeszi magát, vesztegeti a drága időt. De hát nem első s legfőbb kötelességünk-e az, hogy napról-napra jobbakká legyünk, hogy a lelki élet rendeltetését megösmérjük? Nem szentelhetünk-e hát e nemes cél megközeletésére a hét 168 órája közül legalább egy pár órát a lélek emez igazságainak megösmérésére?

Nagyon, de nagyon ritkán válik ki a templomkerülők

közül igazi erkölcsi jellem. Beösmérem másfelől azt is, hogy a templomot látogatók sem mind tökéletes jók. Vannak, akik innen eltávozván, éppen azokat a vétkeket űzik, melyeket itt ostoroztunk, de e nehányakról az egésze következtetés vonni nem lehet. A fű növéstét nagyító üvegen keresztül sem vehetjük észre, de azért mégis nő. A földmives késő ősszel veti be földjét; hó s jég fedi a vetést, munkájának nyoma sem látszik, de azért későbbben mégis arat. Így van ez a lelkek világában is. Halhatatlan lelkünk minden vasárnapon új meg új tápszert találhat itt, hogy tanulva, megjobbulva s vigasztalódva térhessünk vissza foglalkozásaink mellé.

Ha azért halljátok a gyülekezetkerülőktől, hogy a templom nyilvános látogatása nem tartozik a vallás lényegére, hogy ez csak annak mintegy külső héjja: válaszoljátok nékiek, hogy a legnemesebb élőfa is elszárad, ha héjjától s leveleitől megfosztják. Ha mondják, hogy a tiszta becsület s felebaráti szeretet az igaz vallás: válaszoljátok, hogy Isten házában éppen erre tanítottunk. Ha mondják, hogy a mi gyarló tiszteletünkre Isten nem szorul s dicsősége az által nem növekedik: feleljétek: elég nyereség az, ha mi magunk az erkölcsi jóságban napról-napra erősbödünk.

Emlegetik talán világi gondjaikat s ezeket hozzák föl mentségül. Üres mentség, üres szó csak és semmi más. Az, aki hat napon át szorgalmasan dolgozik, a hetediket méltán pihenésre szentelheti; a dolgaiban rendes ember könnyen szakíthat el pár órát a hetedik napon lelke javára. Néme-lyek a kellemetlen időre hivatkoznak; ne higgyetek nekik. Merő kifogás ez. Szerintök a tavaszi idő igen nedves, könnyen meghülhetnek; a nyár nagyon meleg, az ősz szélvész, a tél igen hideg, de csak a templomig; mert térdig érő sárban is, akár hideg, akár meleg legyen, a legkellemetlenebb időben is sietnek dolguk után, ha nyereségre számíthatnak, sietnek, ha valamelyik barátjuk vagy rokonuk multságba hívja őket.

3.

Gyülekezetünk buzgó tagjai, vigyázzatok, hogy példájok titeket megne tántoritson, sőt inkább a ti jó példátok térítse meg őket is. Különböztessétek meg a vasárnapot

az által is, hogy e napon veletek együtt házatok népe is feljö a Sion hegyére. Panaszkodnak sokan, hogy manapság ritkán lehet hűséges cselédet fogadni. Ugyan mondjátok meg, hol szerezzenek a neveletlenek tiszta fogalmat arról, hogy ők nemcsak igavonásra rendeltetvők, ha elzárjuk őket attól az egyetlen helytől, hol erkölcsaik nemes irányban fejlesztetnek; hiszen ha még egy órát sem engedünk nekik a hét számos óráiból, ne csodáljuk, ha a lelki miveletlenség kietlen pusztáján a bűn, hűségtelenség mérges dudvái termenek.

Életünk mezején elárad a tudatlanság s ezzel együtt a bűn, ha a vasárnapot kivetkőztetvén eredeti méltóságából, hétköznapi ruhába öltöztetjük, ha naponként szaporodnak azok, kik elhagyják gyülekezetünket. A gazdák nem találnak engedelmes cselédeket, a cselédek jószívű gazdát; eltűnnek a föld színéről a hálás gyermekek, mert a szülők, akik őket nevelték, nem ösmerték a mindenható Atyát. A szegények perselye üresen marad, mert üres sziv bezárja az adakozók kezét s a gazdagok egy perczig sem lehetnek biztonságban, mert a vallástalan nem tisztel törvényt, nem ösmer jogot.

Rémitő képek ezek, még csak gondolni sem jó az ilyenekre; menjünk oda, hol Jézus tudományát hirdetik gyarló emberek. Ne parancsolja magához istentisztelet idején a hatalmas az ő alattvalóját, ne fogadjon a földmives ez órában napszámost, ne dolgozzék ilyenkor az iparos, de engedje feljönni az Urnak házába segédeit, tanulóit egyaránt. Halaszsa el ez óráról mindenki a tetemes kár nélkül halasztható munkát, mert mit használ, ha mind e világot megnyerjük is, de lelkünkben kárt vallunk. *Keressétek először Istennek országát és annak igazságát és mindazok megadatnak nektek.*

Erre nézve azonban korántsem elengedő a pusztta megjelenés. Az ebből eredő haszon bizonyos feltételek teljesítéséhez kötött. Aki a lélek áldásaiban részesülni óhajt, hozzon ide s vigyen el magával vallásos érzelemtől áthatott szívet. Ne szokás, ne unalom vagy időtöltés hozza őt ide, mert mit használ az, ha valaki csak testben ül itt, lelke pedig másutt tévelyeg.

Jusson eszünkbe mindenkor, hogy értelemmel s szívből kell Isten előtt énekelnünk s könyörögnünk. A vallás igazságait szívébe fogadván, kinn az életben tartozunk valósítani. Csak ebben az esetben várhatjuk bizonyosan a külső istentisztelet jótékony áldásait. Ki így ünnepli s ünnepelteti övéivel is a vasárnapot, az ilyennek több boldogságot nyújt az istentisztelet egy-két órája, mintha ez idő alatt bármely kedves foglalkozását végezte volna is.

Örvendezzünk azért, ha azt halljuk: a templomba megyünk! S ti kik eddig is gyönyörködtetek az Ur evangéliomában, ne restüljete meg a jó igyekezetekben s ne hagyjátok el ezutánra sem a gyülekezetet. Legyünk bár itt ajtónállók, több jogot ad, mintha paloták urai volnánk. Kérjük azért az Urat, hogy lakozhassunk az ő házában és látogathassuk az ő templomát, mignem ama templomba juthatnak, hol őt színről-szinre látjuk az egekben.

Amen.

KÖNYVES TÓTH KÁLMÁN.

A MUNKA ÁLDÁSA.

— Vasárnapi. —

2. Thess. 3, 7—14.

Keresztyén atyámfiak! „A munka nemesít“ — nem is olyan nagyon régen mondta ezt valamely bölcs férfiú és szava szinte közmondássá vált. Ma már — elég sajnós — nem így van, sőt közel állunk ahhoz, hogy a munkát, különösen a testi munkát szégyeljük. A munka a kezét durvítja, pedig a finom kéz lesz hova-tovább a műveltség első ismertető jele. Óh hány esetet látunk, hogy maguk a szülők napszámba járnak, oly szegények, hogy alig van betevő falatjuk; de a leánynak kisasszonynya kell lennie és a fiúnak urfiú. A kik pedig dolgoznak, többnyire nem végzik munkájukat kedvvel, hanem csak azért, mert kénytelenek vele.

Nem jól van az így, szeretteim az Urban! A munka nem szegény, hanem erény. A finom kéz még senkit nem tesz műveltté, hanem a fenkölt gondolkodás és a nemes szív. Ezt pedig nem semmisíti meg a munka, sőt fejleszti. Ez az, amit az életben oly ritkán törekszünk megvalósítani. Korunk eme hibája is egyik főokozója annak a nagy nyomornak, melyet mindenfelé láthatunk.

Bezzeg nem így gondolkozott Pál apostol. A művelt osztályhoz tartozott: rabbinak, papnak készült. De e mellett mesterséget is tanult. Később is, mikor az evangéliomot hirdette városról-városra, mesterségével tartotta fenn magát. Pedig joga lett volna, a mint alapigénkben is mondja, magát a hivek által eltartatni; de nem akart terhökre lenni s e mellett a munkásságra jó példát akart adni hiveinek.

A felolvasott szent igékben szóval is munkásságra buzdítja olvasóit, amely munkásságnak meglesz az áldása.

Engedjétek meg K. A! hogy a mai napon beszéljek nektek

A munka áldásáról.

A munka

1. *megtart az Isten félelmében,*
2. *életünket kedvessé teszi,*
3. *megszerzi nekünk azt, amivel jót cselekedhetünk.*

Nem henyélni, munkásságra
 Helyeztettem e világra.
 Add hát Isten, hogy míg élek
 Legyek munkás s hasznos lélek.
 Áldj meg kedvvel s értelemmel,
 Hogy használjak életemmel
 Vigyem jól véghez munkámat,
 Várván tőled koronámat.

1.

A munka első áldása abban áll, hogy *megtart az Isten félelmében.*

Azt mondja az apostol alapigénkben: *Mert halljuk, hogy némelyek ti köztetek rendetlenül járnak, kik semmi dolgot nem tesznek, hanem nyughatatlanul cselekesznek.*

A hol munkakedv nincs, ott az élet rendetlen, cselekvésünk csupa nyughatatlan kapkodás ide-oda s haszontalan időfecsérlés.

A hol munkakedv nincs, ott az élet rendetlen. Legkisebb hiba még a mulatni vágyás. Hiszen az idő sulyos, nehéz nyüg. Sulyát érzi mindenki, a kinek nincs rendes foglalkozása, vagy kedve a munkához. Az idő sulyos, nehéz nyügét unalomnak hívjuk. Ezt az unalmat el kell kergetnünk; de hogyan üzzük el, ha a munka nem izlik? Elmegyünk mulatni, kiki úgy, a mint éppen természete kívánja. Az egyik a szomszédba jár fecsegni s azokat is feltartóztatja munkájokban. A másik zene, táncz után veti magát, avagy a ma oly nagy lábra kapott sportokat hajhássza. Ismét más leül a játékasztal mellé, ott üti agyon a drága időt s teszi tönkre családjá jólétét. Ismét más egyéb élvezeteket

keres. Szeretteim az Urban! azt hiszem, jól ismeritek hır-
neves költőnk ama költeményét, a melyben a magyar
nemes tunyaságát ostorozza. Itt a költő azt mondatja el
a nemessel:

Munkátlanság csak az élet.
Van életem, mert henyélek.
A paraszté a dolog.
Én magyar nemes vagyok!

És ismét mondja:

Van, igaz, egy tudományom,
Ebben párom ritkán látom:
Enni, inni jól tudok.
Én magyar nemes vagyok!

Sajnos, ma nagyon is sok az ilyen nemes ember. A
nemességi előjogokat ezelőtt ötvennyolcz esztendővel le-
döntöttük, hogy ma — a nemesség bünei általánosak le-
gyenek. Általánossá vált a henyélés, a munkakerülés is.
Az így keletkezett unalom elüzésének módja: az evés és
ivás, a dinom-dánom szintén általánossá lett. Beh sok em-
ber veti utolsó garasát is a garatra, melyen családjának ke-
nyeret kellett volna vennie. Beh sokan tartanak zsuokat
és házi bálokat, hogy az unalmat elüzzék és hogy —
azután fájjon a fejök.

Pedig ez még a kisebbik bün. A renyhességgel együtt
jár gyakran, sőt rendszeren más bün is. Az idétlen, goromba
élczelés, a ledér beszéd, a melylyel az ártatlan gyermekek
lelkét megmérgezik, ide tartozik. Az erkölcsök sülyedése
is ebből származik. Sok ficsur csupa unalomüzésből tör
meg egy-egy tapasztalatlan szivecskét és viszont hány elő-
kelő ur és uri nő vétkezik a hatodik parancsolat ellen — csupa
unalomból. Mások ember és állatkinzással, vad birkozások
és viadalok nézésével verik agyon drága idejüket, sőt
volt eset, hogy némelyek csupa unalomból rablógyilkos-
ságra is vetemedtek.

A henyélők élete rendetlen és istentelen, minden cselek-
vésök nyugtalan ide-oda kapkodás. *Kik semmi dolgot nem
tésznek, hanem nyughatatlanul cselekesznek* — mondja
az apostol. Elvégre is élni kell s az élethez élelem szükségés.

Nem mindenkinek jut annyi az apai örökségből, hogy abból gond nélkül élhessen. Valamit tenni kell, dolgozni kell a mindennapi kenyérért. De hát mikor a munka oly kevésbé izlik, a nehéz kézi munka meg éppen nem!

Hejh, beh sok ifju ur kapkod most ide-oda a pályaválasztásnál. Nehéz napszámos munka persze szóba sem jó, de még a mesterség is csak úgy, ha az apának éppen semmije sincs, a miből fiát taníttathatná. És akkor is megy a fiu mestertől-mesterhez. A vas és famunka nem megy, mert nehéz a pöröly meg a gerenda annak, a ki dolgozni nem akar. Átmegegyn innen a gyermek a szabóhoz, a cipészhez; de ott meg nagyon sokat kell ülni. Mulik az idő kapkodással s haszontalan találgatással. A gyermekből tanulatlan, hasznavehetetlen siheder lesz.

Ha az apa birja, fiából mindenesetre ur lesz. A munkakerülés az oka annak, hogy a közép és felső iskolák oly tulzsofoltak. Pedig ott tanulni kell, s erre nem minden gyermek alkalmas és az alkalmasok közül is nem mind-egyiknek izlik a tanulás. Szerencsés még, ki korán kénytelen visszamaradni, a mig az apa, belátva tévedését, más becsületes munkára kényszeritheti. De sokan csak akkor maradnak vissza, a mikor már minden késő. Mások a nagy tulzsofolttság miatt nem tudnak álláshoz jutni s szaporítják a naplopók számát.

Pedig e kapkodás még csak kisebb foka a nyughatatlan cselekvésnek. A bün az életfentartója annak, aki dolgozni restel, koldulni szégyel és eleget az élet fentartásához nem örököl. Hány leány választja inkább a posványt, hogy megélhessen, mint a nehéz, komoly munkát; hány férfi és nő a csalást és ámitást; hány ember az erőszakoskodó rablást, zsarolást!

Mindezzel szemben megvan a munkának az áldása. Aki dolgozni szeret, az sohasem unatkozik s nem marad ideje, hogy a bünbe sülyedjen. A ki dolgozni szeret, annak minden munka izlik, nem kell ide-oda kapkodnia; a mihez fog, azt végre is hajtja. Mindehez még megmarad a jó uton, attól eltérni, Istent káromolni kénytelen nem lesz soha, sem arra kedve-lelke nem lesz. A munka megtart az istenfélelemben. Ez a munka első áldása.

2.

A munka áldása továbbá, hogy *kedvessé teszi nekünk az életet.*

Azt mondja az apostol alapigénkben: *Azoknak pedig, a kik efélék, hagyjuk és kérjük őket a mi Urunk Jézus Krisztusra, hogy csendességgel munkálkodván, az ő tulajdon kenyereket egyék.* A csendesség és a tulajdon kenyér: ez az, amit a munkakedv megad a munkásnak és ami az életet kedvessé teszi előtte.

Sokaknak a kenyerek meglehet ugyan örökségből is, de a lélek csendességét csak a munkakedv adhatja meg kinek-kinek. Akik mulatozással üzik el unalmukat, ne ámítsák magukat azzal, hogy minél nagyobb a külső zaj, annál csendesebb belül a szív. A szív tombol és tánczol a külső zaj daczára is. Sőt a mulatozás magát az unalmat sem képes eloszlatni. Elaltat egy ideig, de azután maga a mulatozás is unottá lesz. Az ember kimerül benne, kedélye fásult, agya üres, lelke holtelevenné leszen s az életet is megutálja. Végre is a megunt életen át kihallatszik a szív erős dobbanása, mindig vádoló lüktetése, a mely annál nyugtalanítóbb, mert az ifjuság elmúlt, a test roncsosá vált és az elmúlt idők visszahozhatatlanok. A kik pedig lesüllyedtek egészen a posványba, azoknak egész életök csupa nyugtalanóság, csupa félelem és az életunottság jelei gyakran már akkor mutatkoznak nálok, a mikor még az élet kezdetén állanak. De az ilyenek még a bűn után szerzendő kenyérből is előbb-utóbb kifogynak. A bűn csak ideig-óráig tartja el emberét, élethosszigan soha sem. Az áruba bocsátott szépség értékét veszti, a furfang és csalás napfényre jő, a rabló hurokra kerül előbb-utóbb.

Nem így jár, aki a munkát kedveli. Az megszerzi mindennapi kenyerét még oly sulyos időben is, mint ez a mostani. Azután meg minden falat kenyérenél, amit eszik és minden fillérenél, amit félre tesz, meg van az a tudata, hogy az az ő tulajdona, azt az ő szorgalma szerezte meg s lelke minden vádolástól ment. Már pedig a jó lelkiismeret a legpuhább derékalj. Azonkívül unalmassá a munka soha sem lesz. Aki dolgozni szeret, minél többet dolgozik, annál nagyobb örömet talál munkájában. A test ugyan

néha elfárad, de egy-egy csendes éjszaka, melyet nyugodtan tölt a szorgalmas ember az ő házában, elég, hogy teste megpihenjen s új erőre jöjjön és másnap újra öröme teljék a munkában. A munka annak, aki kedveli azt, kedvessé teszi az életet s amikor az ilyen ember erői roskadoznak, vagy amikor a nagy kaszás jó hozzá: újra élni kíván, hogy újra munkálkodjék. Életét sohasem unja meg, aki a munkát kedveli. Ez a munka másik nagy áldása.

3.

De áldása még az is, hogy *megszerzi nekünk azt, amivel jót cselekedhetünk.*

Azt mondja az apostol alapigénkben: *Ti pedig atyámfiai, meg ne restüljétek a jótéteményben.* A jótéteményt, a szegényeken, nyomorultakon való segítest köti az apostol olvasóinak lelkökre. Hogy másokon segíthessünk, kell, hogy magunknak legyen valamink. Ezt a valamit is a munka adja meg. Ott, a hol mulatozással üzik el az unalmat, jótéteményre sohasem jut, bármekkora legyen is a jövedelem. Sőt maguk a mulatozók is többnyire nyomorba jutnak. A kik pedig lesülyedtek a bünbe, azok nemhogy az általános nyomoron segítenének, hanem azt növelik, sőt egyenesen ők okozzák. Csak a munka szerzi meg nekünk azt, amivel jót cselekedhetünk. Mit gondoltok, szeretteim az Urban, ha az egész emberiség munkakedvelő lenne, ha ezer meg ezer ember nem házbálokkal, versenyekkel, játékkal, tánczczal s egyéb mulatóságokkal üzné el unalmát: az így megtakarított összegekből hány millió és millió nyomorulton lehetne segíteni? Hány élne jó módban, ki ma nyomorog? Mennyien volnának a társadalom hasznos tagjai, a kik ma annak megrentői?

Igaz, sokaknak, kik szorgalmasok, elég, ha nagyszámu családjokat kellően felnevelhetik; de így is jó példájokkal sok nyomort megszüntetnek. Hány ember, ki haszontalan és munkakerülő volt, ily példákön fellelkesülve megjavult és nyomorából kimenekült!

Lám, az apostol is éjjel-nappal dolgozik. Hirdetvén az evangéliomot, sok idejét utazgatással tölté; nehezen

gyűjthete földi kincseket, hogy így segítsen a nyomorultakon. De mégis adott néki a munka olyat is, a mivel jót tehetett: például adhatta magát olvasóinak s buzdító szava mindenfelé könyöradományokat gyűjthetett a jerusálemi üldözöttek részére. Körülötte egy áldott világ csoportosult, egy boldog, megelégedett világ s az apostol keblében élt az a tudat, hogy ő e világ alakulásában közremunkált, hogy azt általa teremtette az Isten. Ez a munka legszebb jutalma, ez annak megfizethetetlen áldása.

Ezért hát, atyámfiái, munkálkodjatok; saját érdeketek ez, mert áldást hoz a munka reátok. De kötelességtek is. *Hogyha valaki nem akar munkálkodni, ne is egyék* — mondja az apostol. Nem, mintha a dologtalan embernek természete az ételt nem kívánná, hanem mert az olyan nem érdemes arra a falat kenyérre, amit eszik; mert hálatlan Isten iránt, ki néki mint sáfárának sok kincset, testi és lelki erőket adott, nem azért, hogy azokat elássa, hanem hogy kamatoztassa szorgalmatos munkálkodásban. Atyámfiái, ismét mondom: munkálkodjatok! A szorgalmatos munkálkodás is istentisztelet.

Amen.

BEYER FÜLÖP.

KELJ FEL!

— Bünbánati. —

Luk. 7, 14. *Ifju, néked mondom, kelj fel!*

A nehéz küzdelemnek vége szakadt tehát, az ifju életerőt összetörte Nainban a vaskezü halál. Egy özvegy édes anya keservesen zokogva borul a koporsóra, melyben halálos álmot alszik szívének öröme, lelke büszkesége; melyben hosszas nyugalomra tért életének támasza, öreg korának minden reménysége. De nemcsak maga sirdogált a koporsó mellett, hanem *a városnak sok népe vala övele*, kik szeretetökből kifolyólag együttérzésökkel igyekeztek enyhíteni az özvegy édes anyának szenvedéseit. Ám a reménységnek összeroncsolt várát ki építheti meg; a szeretetnek széjjeltépett lánczát vajh' ki kötheti össze; aki megholt, ki költheti életre fel őt?!

De im, a gyászos temetési menettel éppen szembe jön Jézus tanítványaival. Ott állanak szemközt: a halál és az élet, az özvegy édes anyának meghalt gyermeke s az élő Istennek egyszülött fia. Milyen megrázóan fenséges látvány! Egyik oldalon a gyászos temetési menet telve könnyel, síralommal, gyászszal, — a másikon meg ott áll Jézus, az örök élet királya, hozván vigasztalást, enyhületet és örök életet! Az élet királya a koporsóhoz lépve ennyit mond csupán: *ifju, néked mondom, kelj fel!* — s a halál legyőzve vonaglik, az ifju uj életre kél.

A rég letűnt évezredeknek eme hatalmas történetében nem ismertek-e reá a mára s enmagatokra testvéreim?! Ami Nainban történe sok évszázaddal ennek előtte, az ma megujul széles e világon, szerte mindenütt. Az öldöklő kór, a bűn megfertőzi a szívet, megöli a lelket; az Isten

szeretete meg szerte jár a földön, hogy feltámaszson e siralmas halálból minket, mondván: *ifju, néked mondom, kelj fel!* E mai bűnbánati vasárnapon megösmervén a reánk támadó öldöklő ellenséget, lássuk meg, hogyan mondja nekünk az Isten szeretete ezt a szózatot: *ifju, néked mondom, kelj fel!* Felkelvén elestünkből, vigyázzunk, hogy többé ne vétkezzünk!

*

Alig van ezen a világon nehezebb dolog, testvéreim, mint felösmerni a szívnek és léleknek legbizonyosabban méltelyező kórját, mint felösmerni az emberi élet és boldogság leghatalmasabban öldöklő ellenségét: a bűnt. Hiába van szemeink előtt a tizparancsolat, vagy a szeretetnek kettős nagy törvénye; hiába látjuk magunk körül ott vonaglani a bűnnek fertőjében vagy halálos ágyán az embereknek legnagyobb részét, mégis mikor miellenünk is feltámad ez a nagy ellenség: szinte magunk borulunk lábai elé. Igen, mert a bűn hamis és hazug ruhában jön felénk; igen, mert a bűn mindig mint jóakaró s barát jelentkezik nálunk; igen, mert a bűn mindig kikeresi és megtalálja az emberek gyöngeségeit!

Szabadságot és függetlenséget, hirt, nevet és nagy dicsőséget, fényt, pompát, gazdagságot, mindent megad a bűn; hatalmában csak az nincs, mi erény, szeretet, igazság; adni csak azt nem tud, mi boldogság és örökélet! Ámde kinek kellene ma a kolduló erény, a foltos ruhában járó szeretet; ki élne igazságért, hogy osztályrésze megvetés legyen? Addig már nem terjed az emberek 'gondolkozása s előrelátása, hogy föllebbentenék a hazug leplet, mely alatt nagy betűkkel van felírva a mondás: bűnnek zsoldja a halál s jutalma örök kárhozás.

Ha nehéz hát megösmerni eme reánk ólálkodó ellenséget, a bűnt: annyival inkább kérjünk egyedül csak bölcs és értelmes szívet az Urtól, mint Salamon tette, hogy meghallhassuk az Ő válaszát is: *Mivel hogy nem kértél magadnak sem hosszú életet, sem gazdagságot, sem a te ellenségeidnek lelköket: imé a te beszéded szerint cselekedtem; imé adtam neked bölcs és értelmes szívet*

(1. Kir. 3, 11. 12.). Akkor csufos kudarczczal, vereséggel távozik tőlünk a hatalmas démon s megszegyenülten megy hazájába, az alvilágba, mert az igazság és a szeretet mellett neki buknia kell!

De ahol látszólag győzött, elveszve még ottan sincs ám minden. Sőt hol áldozatát koporsóba zárta, még oda is elmegy az Ur végtelen irgalma, kegyelme s meg nem mérhető nagy szeretete, hogy megérintvén a gyászos koporsót így szóljon mihozzánk: *ifju, néked mondom kelj fel!*

*

A jó Isten irgalmasságának és szeretetének eme hatalmas, új életre keltő szava első sorban az áldásokban hangzik mihozzánk, amelyekkel körülvesz bennünket az élet utain. Avagy melyik okosan és komolyan gondolkozó ember merné közülünk azt állítani, legyen bár a legszegényebb és legelhagyatottabb, hogy őfelette az Ur áldása meg nem sokasodék? Hiszen az élet, az egészség, minden felvirradó reggel és minden szeliden ránkboruló éjjel az Ő ajándéka csupán, akitől minden jó adomány és tökéletes ajándék az égből száll alá. Hát a boldog családi életnek kies révpartjaihoz nem a jó Isten nagy segedelmével jutánk-e el, hogy életünknek és rendeltetésünknek igaz feladatát így öröm s boldogság között fejthessük meg kicsiny otthonunkban?!

Ámde a jó Isten szeretete, mely így sokasodik meg felettünk szüntelen az áldások özönében, magasztos czélt tart szem előtt; azt t. i. hogy bennünket felkeltsen a bűnnek sötét álmából vagy gyászos halálából. Minden áldásban a jó Isten nagy szeretete szól egyre hatalmasabban hozzánk: *ifju, néked mondom, kelj fel!*

Boldog, ki meghallja s megérti ez életrekeltő szózatot; boldog, ki minden áldást így örömmel s hálatelt szívvel fogad; boldog, ki megragadja az Ur irgalmasságának és szeretetének érette az áldások képében e föld sötétségébe lenyuló kezét, mely fölemeli őt a boldogságnak kies mezejére.

Ha eddig nem cselekedtük volna is, e mai bűnbánati vasárnaptól kezdve így, ilyen érzések s gondolatok közepette fogadjuk a jó Istennek minden áldását, érezzük azokban

az Ő meg nem mérhető szeretetét, új életre keltő erejét; minden egyes áldásban halljuk s értsük meg hatalmas szavát az örökkévalóság Urának: *ifju, néked mondom, kelj fel!* s ha egyszer győzedelmet ülhetünk a bűn és halál felett, éljünk igazságban és szeretetben örök dicsőségére annak, ki így szól hozzánk az áldásokban: *ifju, néked mondom kelj fel!*

*

De a jó Isten szeretetének emez új életre keltő szózata nemcsak az áldásokban hangzik ám felénk, hanem a sujtolásokban, a csapásokban is, mert az Ur meg is dorgálja azt, akit szeret! A könny és siralom, bánat, nyomorúság, inség és szenvedés mind-mind arra valók csupán, hogy minél erőteljesebben mondják az Ur szózatát nekünk, a bűn halálos ágyán vergődő embereknek: *ifju, néked mondom, kelj fel!* A jó Isten kezében a sujtolás nem olyan, mint minálunk a bosszuállás, mert ő nála a kuffeje annak is a mindent átható s megszentelő szeretet, minálunk meg forrása emennek a minden bűnre vezérelő harag s ellenségeskedés.

Az Ur kezében a büntetéseknek vasvesszeje csak vi-gyázva kormányozó pálcza, az Ur kezében minden nyomorúság csak nevelő eszköz, hiszen éppen a szenvedéseknek sötét golgotája után pirkad fel a husvét s örök élet ragyogó hajnala.

A keresztek alatt ne roskadjunk le hát, az élet bajai által összetöretni ne hagyjuk magunkat, még a legrögösebb, a legtövisebb uton is új meg új életerőt a jó Isten szeretetéből merítsünk, a ki nemhogy magunkra hagyna minket, sőt éppen ott van legközelebb, hol legnagyobb a szükség. A sok szenvedésen átment kegyes patriarkhától, Jóbtól kezdve az élet hány ezer s százezer példával igazolja, hogy a szenvedések csak próbakövei a mi hitünknek, reménységünknek, igaz szeretetünknek; hogy éppen a sujtolásokban hangzik leghathatósabban a mi égi jó Atyánk végtelen szeretetének szava: *ifju, néked mondom, kelj fel!* Így kell megérteni nekünk, keresztyéneknek minden bánatot, csapást s így kell fogadnunk minden szenvedést!

A jó Isten nemcsak hogy hosszútűrő és késedelmes a haragra, hanem minden megnyilatkozásában s cselekedetében csak végtelen szerelmét tündökölteti. Oh mely igen boldog az ember, ki ezt igazán átérteni képes; mely igen boldog az ember, ki megértve e mélységes szeretetet, áldó imádságot mond a szenvedések legsötétebb éjszakáján is s remegve csókolja a kart, mely sujtolással látogatja őt; hiszen egyedül ez a kéz emelhet föl bennünket e földről az égbe, ez a kéz érintheti meg¹ koporsónkat, míg így szól az ajk: *ifju, néked mondom, kelj fel!*

*

Ámde áldás és sujtolás nem meríti még ki a jó Isten szeretetének életre keltő szavát; az evangéliom örök beszédben zendül harmadszor a szó: *ifju, néked mondom, kelj fel!* Az evangéliom üdítő forrás, mely el nem apad soha; az evangéliom örökké égő nap, mely tündöklő sugaraival beragyogja e világ s a sziv minden kicsinyke kis zugát; az evangéliom ezzel az örvendetes tanítással tölti be e világot, e bűnös világot: az Isten könyörületes, az Isten csupa szeretet s még ahoz is így szól, ki már meghalt a bűnnek utain: *ifju, néked mondom, kelj fel!* Az Ur irgalmához és szeretetéhez csakugyan nincsen fogható; hiszen a Jézus Krisztusban, az ő szent Fiában egy világot költött fel a bűnnek mélységes álmából; egy világnak adott ismét új életet, *mert úgy szereté Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adná, hogy minden, valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen* (Ján. 3, 16.).

Ez az irgalom és szeretet szól ma is az evangéliomban hozzánk gyarló, ingatag, bűnös emberekhez; ez az irgalom és szeretet költöget fel ma is minket a bűn álmából s halálából, mondván: *ifju, néked mondom, kelj fel!* Itt ujul meg e szó a keresztyénségnek templomaiban. Bizony nagy örömmel mondhatjuk mi el: óh mely igen áldott a hajlék, melyben a te irgalmas voltod s szereteted predikáltatik, hol a te igéd szövétneke soha ki nem aluszik, hol mindig megujul hozzánk a szózat: *ifju, néked mondom, kelj fel!* Keressük azért nagy buzgósággal életünknek min-

den idejében az Urnak hajlékát, hol mindig igazán csak jót tanulhatunk, ahol mindig új meg új formában tárul fel előttünk irgalmassága és szeretete az Urnak, hol meg nem szünőleg szól hozzánk evangélioma által a mi jó Istenünk: *ifju, néked mondom, kelj fel!*

*

E mai vasárnapal bűnbánati hét kezdetére léptünk atyámfiai! Ha még egyszer fölpirkadánd reánk az Ur dicsőítésének napja, előttünk megterítve lészen az asztal, a jó Isten kegyelmének és szeretetének asztala. Az Irás mondja: addig dolgozzunk a mig nappal vagyon, mert ha reánk borul az éj, tovább nem munkálkodhatunk. Az élet hetei hónapjai, esztendei sasszárnyakon repülnek s velök együtt mindig közelebb jutunk e földi és az örök élet nagy válaszfalához: a sirhoz. Vigyázzunk, a mig nappal vagyon, használjuk az időt. Lelkünk javáról meg ne feledkezzünk, *mert mit használ valakinek, ha mind e világot megnyerné is ha az ő lelkét elveszti?* (Luk. 8, 36.) Ha áldásban és sujtolásban, főleg pedig szent evangéliomában mindig megujul hozzánk amaz életrekeltő szózata az Urnak: *ifju, néked mondom, kelj fel!* — akkor értsük is meg azt és felkelvén elestünkből, vigyázzunk, hogy többé ne vétkezzünk. Ragadjuk meg nagy vágyódással és szeretettel a mi jó Istenünk irgalmasságának, kegyelmességének és szeretetének érettünk a Jézus Krisztusban e föld felé tárt karjait, hogy hadd emelhessen ő fel minket az ég dicsőségébe, a hol Ő uralkodik szent Fiával a szent Léleknek egyességében örökkön örökké!

Amen.

HARSÁNYI PÁL.

AZ ÉLET IGAZI MEGSZENTELÉSE.

— Nyolcz egyházi beszéd a Miatyánk alapján. —

III.

Máté 6, 10. *Jöjjön el a te országod.*

Az első kérés tárgyalásánál nem fogadtuk el e kérés egyik magyarozójának amaz állítását, hogy az első kérést inkább a szent és imádásra méltó Isten nevérol való hódolatteljes vallástételnek kell tekintenünk, mint valódi kérésnek. Máskülönbén teljes szívünköl egyetértünk egy neves tudós magyarozatával, miszerint az imának minden körülmények közt Isten imádása, Isten iránt tanusított hála, Isten szent nevének dicsérete és magasztalása az alapja. Ki veheti a megszólítást is imádkozó ajkaira anélkül, hogy szive örömmézzel ne telnék el? S annál inkább a második kérést: *Jöjjön el a te országod.* Az Isten országa volt Jézus Krisztusnak vezérelve az evangéliom hirdetésénél: *Keressétek először az Istennek országát és annak igazságát* (Máté 6, 33.). Ez a kérés a valódi főkéres; arany kapocs, mely a Miatyánkot összetartja. Mélyedj bele velem együtt s egyet fogsz érteni velem, hogy eme kérésért elhangzó hálaimádság vég nélkül való. Harsogj hárfá és zsolozsma! Atyánk, mily gazdagok vagyunk, hogy így imádkozhatunk: *Jöjjön el a te országod!*

Hogy Isten országának birtokosai lehessünk, vessük fel e kérdést:

Mit kérünk a második kérésben?

Feleletünk kettős: kérjük az Istent,

1. *hogy a keresztyén reményt töltse be,*
2. *hogy a keresztyén munkát áldja meg.*

1.

Jöjjön el a te országod. E kérés imádkozása alkalomával figyelmezteti az Üdvözítő tanítványait: Imádkozzatok, hogy Istennek országa hozzátok eljőjjön. S valóban, Istennek országa el is jött a tanítványokhoz. Jusson eszedbe, miként tette bizonyossá az Ur Jézus az Isten országának jelenlétét a tanítványok között, midőn mondá: *Ha pedig Istennek ujjával űzöm ki az ördögöket, kétség nélkül elérkezett hozzátok az Isten országa* (Luk. 11, 20.). Avagy mily határozottan állítja az Ur: *Istennek országa tibennetek nagyon* (Luk. 17, 21.).

Jézus Krisztus földi vándorlása idejében élt egy ember, akiben kizárólagosan Isten uralkodott. Ember, akinek teljes boldogsága Isten vala. Mindazok, akik mint tanítványok hozzá csatlakoztak, általa az isteni boldogságnak részeseivé lettek, Isten országában elnyerték a legfőbb jót, Isten Urrá lett szivök és lelkök felett, uralkodó helyet nyert keblökben. A tanítványok csoportja Isten alattvalóinak országos szövetsége lett. Így jött el az Istennek országa; a tanítványok annak tagjai s áldásának részesei.

Azonban bár a tanítványok eme mennyei kincsnek birtokosai lettek, mégis imádkozniok kell: *Jöjjön el a te országod.* Eme kérésnek tehát ez az alapgondolata: Még nem jelent meg teljességében az Isten országa öbennök; még nem lettek teljesen azzá, amivé lenniök kell. Mind ama mennyei javak, melyeknek birtokosai vagyunk, dicsőségteljesek; de az Isten még fenségesebb kincseket helyezett kilátásba számunkra. Az Isten országának jövője nagyon sokban tud fogja szárnyalni annak jelenét. Jézus tanítványai oly emberek voltak, akik a fenséges jelenen kívül, dicsőségesebb jövőnek lettek tulajdonosai.

A keresztyén vallás, atyámfiai, a reménységnek a vállalása. Péter apostol magasztalja s dicsőíti az Istent, hogy ujjászült bennünket az élő reménységre: *Áldott legyen az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Attya, ki az ő nagy irgalmasságából ujjonnan szült minket az élő reménységre, a Jézus Krisztusnak halálból való feltámadása által* (1. Pét. 1, 3.). A zsidókhöz írott levél a

reményt horgonyhoz hasonlítja, mely az emberi lelket a mennybe mélyíti. *Mely a mi lelkünknek ugymint bátorságos és erős vasmacskája, mely bémegyzen mindazokig, melyek a kárpiton belől vagynak* (Zsid. 6, 19.). Pál apostol vallja: *Mert reménység által tartattunk meg. A reménység pedig ha megláttatik, nem reménység; mert aki mit lát, miért reményli azt. Ha pedig, amit nem látunk, azt reményljük, bizonyára azt békességes türessel várjuk* (Róm. 8, 24. 25.). Igen, Jézus a mi reményünk, a mit a vallásos költő oly hiven vall:

Jézus én bizodalمام,
Örök életre vezérem;
Ő benne van nyugalmam,
Mert vele azt mind elérem,
A mi itt vigasztalhat,
Holtomban boldogithat.

A keresztyénségnek az iránya: előre, a menny felé való törekvés. Az oly keresztyénség, mely minden kívánság nélkül jól érezné magát e földön, teljesen elszakadna anyaföldjének talajától. Az oly keresztyénség, mely a jelenbe való elmerülés folytán teljesen elfelejtené a jövőt, hasonló lenne a szárnyaszegett madárhoz. Az oly keresztyénség, mely kockára tenné a jövő dicsőségét, gyökeréig beteg volna.

Reményed erősségén, vágyaid állandóságán tudatára ébredsz annak, hogy nem e világból való, hanem Isten országának a tagja vagy. Ámbár nem tudjuk önmagunkat a remény közvetlen küszöbön álló teljesedésébe beleélni, mint azt az első keresztyén egyház tagjai tették: mégis ama tudat kell, hogy a keresztyén szívét oly ünnepélyes örömmel hassa át, a mint áthatja a gyermeki szívet a szent karácsony estéjének közelléte. Avagy gyermekek a karácsonyi ajándékot annak estéjén várja-e csak; nem várja-e repeső lélekkel és szivszorongva hetekkel előbb? Minden alkalommal, midőn a Miatyánkot imádkozod, kell, hogy az a keresztyén reményt ébreszsze föl benned. Csak az a sziv, amelyben e remény honol, csak az a sziv imádkozhatja lélekben és igazságban — a mint az Ur kívánja: *Az Isten Lélek és akik őt imádják, szükség, hogy*

lélekben és igazságban imádják (Ján. 4, 24.) — eme kérést: *Jöjjön el a te országod.*

Jöjjön el a te országod! E kérésben az Isten országának a maga dicsőségében teljesüléseért könyörgünk. Valaki azt mondja: a mit az első három evangéliomban *Isten országának* nevezünk, az János evangéliomában *örök életnek* van elnevezve. Ez a megjegyzés annyiban helyes, a mennyiben az Isten országa az örök élet javainak — a melyeket Jézus Krisztusnak köszönünk — összességét jelzi. Oly állapotot reménylünk elérni az Isten országában, a mely a földi élet kibontakozása az örök életre. Mindazok, kik az örök élet részeseivé lettek, Isten szent Lelke által teljesen át lesznek hatva: az ő boldogságuk — az Istennel élő közösség lesz. Isten lelke vezérli és szenteli meg azokat. Minden ellentmondó érdek nélkül Isten lesz életüknek törvénye. Ily körülmények között a lélek az összes bűnöktől és gyengeségektől megszabadul. De vigyázzunk! A szindus vágyat, reményt zabolázzuk meg, nehogy elillanjon. Tiszták és szindusak azok a képek, melyekben a keresztyén remény, Isten országa dicsőséges teljesülésének reménye él és szövődik.

Kettőre akarlak figyelmeztetni, atyámfia! E remény teljesülése bizonyosan elérkezik. Akkor felvirrad az örök élet hordozóira s a mennyei Atya gyermekeire az őket megillető élet. Eme teljesedés nem a fokozatos valóság útján jön a hívő keresztyénekhez, hanem Isten csuda Lelke által. A keresztyén remény teljesen más, mint a természetes fejlődésről alkotott általános emberi vélemény. Valamint Isten országának kezdete a természetben való megjelenés által lett nyilvánvalóvá, ugy annak teljesedése maga után vonja a természetből való kiválást. A ki Isten országa megvalósulásának örülni tud, annak örülnie kell a világ elmúlásának. Uj földön, uj ég alatt felvirrad Isten országának dicsősége, midőn Isten igéje testté lesz. *Ezután láték uj eget és uj földet. Mert az első ég és az első föld elmúlt vala . . . És hallék nagy szózatot mennyből, mely ezt mondja vala: Imé az Istennek hajléka az emberekkel vagyon és ővelek lakozik és ők ő népei lesznek és az Isten, az ő Istenek ővelek lészen. És az Isten*

eltöröl minden könnyhullatást az ő szemeikről és a halál többé nem leszen, sem a keserőséggel való sirás, sem kiáltás, sem semmi fájdalom nem leszen többé: mert az elsők elmúltak. És monda... Imé mindeneneket megújítok (Jel. 21, 1. 3—5.).

Luther, a reményteljes férfit, ki a jövőből merített erőt a jelenre, nagyon szűkszavu, midőn eme kérést eképpen magyarázza: „A második kérdésben azt kérjük: jöjjön el Istennek országa mihozzánk, hogy a lélekből született hit és isteni élet részeseivé lehessünk.“ Nem. Teljes bizonyossággal állítjuk szemeink elé a dicsőséges jövőt. Azon csügg, ahhoz ragaszkodik szívünk! Abban él reményünk, abban növekedik vágyunk! Zengjetekek zsolttárok és zsolozsmák! Harsogjatek lantok és hárfák! Énekeljetekek az Urnak új éneket! Mert csudadolgot cselekszik. Atyánk! hódolat-tal csókoljuk ruhádnak szegélyét, hátatelt szívvel magasztalunk téged, ki oly gazdaggá tevék bennünket a reményben s oly gazdag örökösökké. Atyánk! teljesítsd a keresztyén reményt, amelyet nekünk adtál! engedd, hogy országod megjelenjék a maga dicsőséges teljességében s ha eljön, engedd, hogy kegyelmedből annak tagjai lehessünk.

2.

Ez a jövőhöz való sóvárgó ragaszkodás azonban nem tehet bennünket közönyösekké a jelen feladatai iránt. Az Isten csudateteiben helyezett reménység, amely kell, hogy bennünket célunkhoz vezessen, nem zárja el előttünk amaz utnak megismerését, melyen végig kell haladnunk, mielőtt a dicsőség napja felvirradna reánk. Az Isten országa eljöveteleért elrebegett kérdés nem tehet bennünket lanyhák-ká, hogy annak fejlődésén ne munkálkodjunk. Sőt aki a cél-t el akarja érni, annak a célhoz vezető utat is meg kell tennie. A reménységnek a maga igazságát abban kell bebizonyítania, hogy megmutatja az Isten országa elnyeréséhez szükséges feltételeket s követelményeket, a melyek teljesülésétől függ ez ország eljövetele.

Semmiképpen nincs abban ellentmondás, hogy csak isteni csudatett képes a keresztyén reményt teljesíteni s

hogy meghatározott fejlődési folyamatnak kell e csudatett bekövetkeztét megelőznie. Ösmerjük eme fejlődési folyamatot. Isten országának ki kell terjeszkednie az egész emberiségre. Nem azt állítjuk ezzel, hogy az egyházaknak avagy az egyháznak kell az egész emberiséget körülövezni. Az egyházak nem Isten országa, nem is Isten országának részei. Ha a legfőbb jóra vezetnek is, csak nevelő intézetek az Isten országa számára. A mi nézetünk ez: Az Isten országának java kell, hogy az egész emberiség java legyen. Ez Istennek szent végzése. Istennek mindenható atyai szeretetéhez mindnyájan határtalan bizalommal ragaszkodunk s végül minden ellentállás és ellentmondás leküzdésével az isteni kegyelem az emberiség összes rétegein győzedelmeskedni fog.

Az Isten országa terjesztése körül kifejtett munkálkodásban Isten azokkal szövetkezett, akik az ő szent Lelke által engedik magukat vezéreltetni. Az Isten országa terjesztése körül kifejtett keresztyén munkásságot missiónak nevezzük. Az Isten országának megvalósulására irányuló kérés maga után vonja Isten áldásának kikérését is az Isten országának terjesztése körül kifejtett munkára. Azért ez a munka áldás nélkül való nem lehet, hacsak azt önző mellékérdekek nem zavarják meg. Ezek a mellékérdekek Isten országával sokszor merőben ellenkeznek. A második kérésben kifejezett missiói kérés igen kedves Isten előtt s meghallgatást nyer, ha az imádkozó oly ember, kinek meg van adva az a jog, hogy az Isten országát szíven hordja.

Az Isten országának terjesztése tudniillik azon nyugszik, hogy annak átható ereje hatékonyan bizonyul. Az Isten országa úgy növekszik mint a mustármag, miközben áthat mindent, mint a kovász. Vess egy pillantást a történelembe! Ihletett egyének, kik bensejökben át voltak hatva Isten országának javaival, tizenkilencz évszázadon keresztül hordozói voltak Isten országa fejlődésének. Isten országának a terjedése attól függ, miként alakítja át az örök élet tudata annak tagjait.

Egészen helyes ez az alapfeltétel: Isten országának javait, annak boldogságát csakis Isten országán való munkálkodás közben élvezheted. Valamint a forrás üdítő és

termékenyítő hatását csak akkor veszed észre, ha a mezőket megöntözi s valamint a pénznek értékét is csak az általa hozandó kamatokból észleled: úgy az örök életnek termékenyítő erejét önmagadon csak akkor tapasztalod, ha annak forrása megtermékenyíti szivednek mezejét, csak akkor élvezheted az Isten országának drága kincsét, ha e kincs gyümölcsözik is élethivatásod mezején.

Egyenes uton és nyomon haladván, az Isten országa valósulásaért esdő kéréstől az Isten országa terjesztése körül kifejtett munkát megáldó kéréshez, viszont a külmissió kérésétől az önszived és életed belső és legbelsőbb missziói munkájára Isten áldását kikérő kéréshez jutunk el. Lelkiismeretesen fontold ezt meg, atyámfia! Keresztyén reményed kötelez téged, mint Isten országának tagját, az Isten országa javán való munkálkodásra. A reád bizott kegyelmi adományok csak azok felhasználása esetén boldogítanak téged. *Jöjjön el a te országod.* Atyám! a te országodban hasznos keresztyéni munkát akarok végezni. Országod terjedjen! Szeretnék az örök élet által áthatott ember lenni, hogy oly érzelmek és indulatok vezessenek engem, melyek tisztán országodat szolgálják. Akkor minden munkámat úgy házamban, valamint hivatásomban s az embertársaimmal való érintkezésben úgy fogom végezni, hogy habár csak szerény hozzájárulással is, de mennyei honfitársaimnak szolgálatot tegyek az Isten országának terjesztésében. E munkámhoz Atyám, add áldásodat!

Jöjjön el a te országod! Vajjon eme kérés nem foglal-e magában tiszta dicsőítő himnuszot és hálaadó zsolozsmát? Óh, vajha bennünket is áthatna, vajha szivünk és lelkünk minden dobbanását megszentelné s vajha midőn az Ur magához hiv bennünket szent trónja zsámolyához, vajha beteljesednének rajtunk Luther szavai:

S vesszen bár életünk,
Kincs, nőnk, gyermekünk:
Hagyján! hadd vigyék!
Azzal sem nyernek még.
A menny, az miénk marad!

Amen.

Dr. Latrille nyomán

HAJDU LAJOS.

Az Igehirdető kiadóhivatala útján megrendelhető:

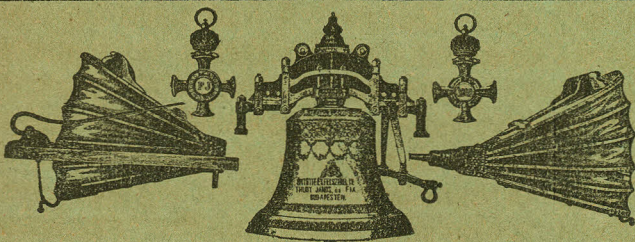
Soltész János. A nagybányai ref. egyházmegye története, nagy nyolczadrét. 360 lap. Térképpel. Ára 5 K. — Külön lenyomat. A nagybányai ref. egyház története. 24 lap. Ára 20 fil.

Soltész Elemér. Beteg hívek lelki gondozása. 20 lap. Ára 20 fillér. — Jézus föltámadása. 36 lap. Ára 20 fillér. — Márczius 15-iki beszéd. 10 fillér.

Révész János. A keresztre feszített Jézus hét szózata. 7 böjti és egy márczius 15-iki beszéd. 80 lap. Ára 1 K. — Egyház és Haza. Alkalmi beszédek. 128 lap. Ára 2 K. — „A mi osztályrészünk“ a nagybányai ev. egyház története. 10 iv. Ára 2 K.

Megjelent és Debreczenben, Hegedüs és Sándor könyvkereskedésében kapható:

Robert F. Horton. Katholicizmus és nemzeti hanyatlás. Angolból fordította Szabó Béla igazfalvai ref. lelkész. 38 lap. Ára 40 fillér. Felolvasásra nagyon alkalmas, érdekes és tanulságos munka.



Fuvógyár,
harang- és
érczöntőde, szabadalmazott
harangfelszerelés és nagy-
szerkovácsság.

Telefon 25—37.
Alapított 1840.

Arjegyzék és
költésjegyzék
kiváratra ingyen
és bérmentve

∞ POZDECH JÓZSEF UTÓDA ∞

THURY FERENCZ

Budapest,
VI. Lehel-
utca 8.



Nincs többé iszákosság!

a ZOA-por használata után, amiről ezer meg ezer köszönőlevél önként beérkezett. — A ZOA-por l'ávé-, ital-, étel- vagy szeszisitalba adható anélkül, hogy erről az ivó tudomással bírjon. Teljesen ártalmatlan. — A ZOA-por többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert előidézi azt a csodahatást, hogy az iszákosnak a szeszis italokat ellen-szenvenné teszi. A ZOA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér vagy leánygyermek egyaránt az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí mi okozta javulását. — ZOA a családok ezreit békítette ki, sok ezer férfit a szégyen és becsstelenségűi megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Nem kevés fiatal embert a jó utra és szerencséhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította. — Egy adag ára egy teljes kúrához 10 korona. — Sztéküldés titoktartás mellett porto- és vámmentesen történik utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Megbízások a főraktárhoz: **AUFFENBERG JÓZSEF** urhoz **BUDAPEST, VIII. Bezerédi-utca 3. intézendők.**

ALAPITTATOTT 1851-BEN.

DÁVIDHÁZI KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszműves üzlete
Debreczen, Fűvészkert-utczá 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s kifogástalan munkát készít mindennemű könyvkötészeti, diszműcikkekből és bőrmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* tömeges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

Anyakönyveket tartós jó kötésben.

Szent Bibliát és *Emléklapokat* különleges diszkötésben jubileumokra.

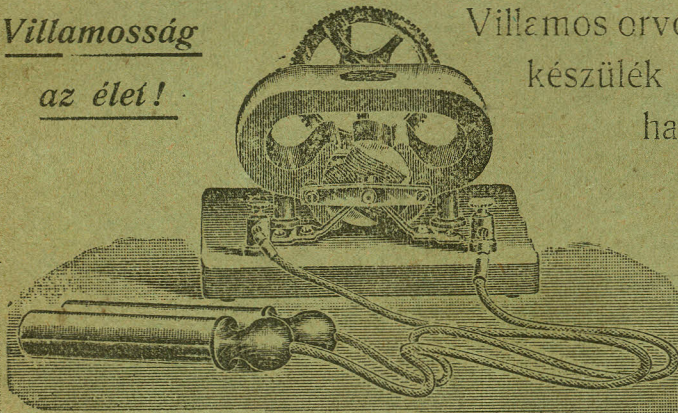
Aranykönyvet egyházak számára, mely jótékony adományok nyilvántartására is alkalmas.

↓ Kéziratok befoglalására táblákat, melyek a szószéken vagy temetések-nél előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását vászonra vagy kemény papírra és ezeken kívül még számos e szakba vágó munkát.

Villamosság

az élet!



Villamos orvosi gyógyító

készülék magánhasználatra!

Az élet megújítása és meghosszabbítása az eredeti amerikai

„ELEKTROPHOR“-ral.

A szenvedő, gyengélkedő és gyenge szervezetű emberiség figyelmét felhívom arra, hogy ezt a villamos készüléket használja, mert az Elektrophor erősíti az idegeket, megújítja vérünket, élesíti eszünket és érzékeinket, a vér keringésének és idegrendszerünknek a szabályos működését biztosítja és megóv bennünket minden betegségtől. — BOURG dr. tanár, a párisi egyetem orvosi fakultásának tagja, az „ELEKTROPHOR“-ról a következőképp nyilatkozott: Nemesak köszvényét, reumát, görcsüket, idegességet és asihmát gyógyítottak vagy legalább is enyhítettek ezer meg ezer olyan esetben Elektrophorral, a melyben az orvosok tudománya csődöt mondott, hanem idegbetegségek, fejtájás, kólika, fülzugás, álmatlanság, hipochondrikus állapotban levőknel, de különösen székrekedésben és aranyérben szenvedők baja ellen alkalmazva, egy néhány nap mulva, de sok esetben néhány óra mulva is csodálatos enyhülést észlelték.

Nem romlik! Örökké eltart!

Egy teljes kis készülék ára 10 kor.

Egy teljes nagy készülék ára 20 kor.

Gyenge szervezetűek részére. —

Idült betegségek gyógyítására:

Egy teljes különleges készülék 30 kor.

(Makaes betegségek ellen.)

A pénz előleges beküldése vagy utánvétel mellett szállítja

Auffenberg József Budapest, VIII. Bezerédi-utczá 3. sz.